

M. Tolh Kalmán
ref. ltk. urnak 180
Nagykecszi 180
p. Nemessicsa
Komárom m.

TUBA LAJOS
farár református körny
Opatovský Sokolov
okres Čadova

17. I. 1961
1934

REFORMÁTUS ÉRKÉKI

PRÉDIKÁTOR

Azelőtt: ÚTMUTATÓ.

FOLYÓIRAT
a református igehirdetés
szolgálatában.

1941. január

Megjelenik havonta egyszer,

VI. évfolyam.
1. szám.

Szerkeszti: KONKOLY-TH. ISTVÁN.
Jánosi, Gömör megye.

Kiadó: Babágh József, Léva.

Nyomatott: BABÁGH JÓZSEF könyvnyomdájában, Léva.

FELVIDÉKI PRÉDIKÁTOR

Felelős szerkesztő:
KONKOLY TH. ISTVÁN.
ref. lelkipásztor, em. főjegyző.
JÁNOSI, Gömör megye.

Előfizetési díj: Évi 8 p., félévenként 4 p. negyedévenként 2:25 p.

E füzet megtartása előfizetésre kötelez.

E füzet tartalma:

A küszöbön. (Konkoly-Th. István.)

I. A k a t e d r á b a n:

Mit kerestek? Ujévi. (Varga Lajos.)
Szorgalmasan kérdezősködjetek. Uj év I. vasárnapjára.

Dr. Pinkóczy G.

Szaporodjatok . . . Év elejére való beszéd. (Simon Béla.)
S. O. S.! Meñtsétek meg lelketeket! (Konkoly-Th. István)

Három beszéd a mult évi ORLE konferenciáról:

Csend a világban. (Dr. Gál Lajos.)
Csend a szívben. (Batta Pál.)
Csend a mennyben. (Szabó Dezső.)

II. M a g u n k k ö z ö t t.

Magyar találkozás. Vers. Konkoly-Th. István.

1940. évi tartalomjegyzék.

A postatakarékpénztári csekkszámra cime és száma:

*Konkoly-Th. István ref. lelkész, Jánosi, Gömör-m. 10.114. sz.
Ezen kívül beküldhető az előfizetés a következő csekkszám-
lára is: Rimaszombat és Vidéke Hitelszövetkezet, 71.596. sz.
Ez utóbbira rá kell írni a hátsó oldalon, hogy „a Pédikátorra.”*

FELVIDÉKI PRÉDIKÁTOR FOLYÓIRAT

a református igehirdetés szolgálatában:

Szerkeszti:
KONKOLY THEGE ISTVÁN.

VI. évfolyam.

1. szám.

A küszöbön.

Isten kegyelméből uj esztendő küszöbére léptünk és Isten nevében uj évfolyamot kezdünk: a *Prédikátor* VI. évfolyamát. Az az öt esztendő, amióta a *Prédikátor* a református igehirdetés terén segítő szolgálatot végzett, úgy nemzeti, mint egyházi életünknek sulyos, sokszor kritikus, de Urunk Istenünk meg nem érdemelt jóvoltából mégis nagy gyarapodásokat hozó idő volt. Az előttünk lévő idő is sulyos, talán kritikus idő lesz, de ugyanaz a kegyelmes Ur Isten forgatja majd annak napjait. Ő benne bízunk és egymásban. Talán tudjuk még a jót együtt akarni s talán így Isten sem elégei még meg reánk pazarolt irgalmasságát, sőt — ha viharokon át is — uj gyarapodás, sorsfordító megújulás felé vezet. Így legyen, ezzel kíván boldog uj évet a *Prédikátor* minden prédikátor társának, hitfeleinek és véreinek. Így is lesz, ezt hiszi és hirdeti a *Prédikátor*, midőn megkezdí hatodik évfolyamát és átlépi az 1941-ik esztendő küszöbét. Mert virrad már. Az uj év fátyla lebben s jövőt mutat a muló éjszakán. Jöjj hát testvér s így együtt, kéz a kézbe, bátran lépünk a jövendő elébe!

K. T. I.

I. IGEHIRDETÉS

Mit kerestek?

Ujévi. *Luk. 62.*

Ján. 1: 38-39. a) Jézus pedig hátrafordulván és látván, hogy követik azok, mondá nekik: Mit kerestek? . . .

A végtelen idő utján Testvéreim ismét határkőhöz érkezünk: ujesztendő van. Mikor az óra éjfélt ütött, egyetlen pillanatra megállottunk ennél a határkőnél, aztán elindultunk újra. Előre szegezett tekintettel, kutatva, fürkészve az előttünk álló utat: keressük rajta azt, amivel ezt az ujesztendőt boldoggá, megelégedetté tehetjük.

Hogy jó lesz-e, boldog lesz-e reánk nézve ez az ujesztendő Tesvéreim, az attól függ, hogy mit keresünk, miben látjuk boldogságunk titkát. Mielőtt tehát előre haladnánk ennek az ujesztendőnek az utján, jó lesz megfontolnunk legjobb barátunknak, a Jézusnak a figyelmeztetését s jó lesz tisztába lenni azzal a kérdéssel, hogy mit keresünk. Jó lesz megszívlelnünk azt a tanulságot, amit a mindennapi élet, meg a történelem egyaránt hirdet, hogy, ha csak ennek a földnek élünk, ennek a világnak az örömeit, javait keressük, akkor ebben az ujesztendőben sem fogjuk megtalálni az igazi boldogságot. Mert bizonyos igazság az Testv., amit az élet ezer, meg ezer példával bizonyít, hogy

I. ez a világ a maga javaival igazán boldoggá senkit sem tud tenni, mert

II. igazi boldogságot csak a Jézus világában találhatunk.

1. Vannak emberek, akik az egész teremtett mindenségből csak ezt a földet tudják látni, amelyen élnek, de felfelé talán sohasem néznek. Rájuk nézve csak ez a látható világ, a föld, meg a földből való test a fontos. Ezen keresnek mindent, ami az életüknek tartalmat ad, ami boldogítja őket. Ezek az úgynevezett anyagiassal lelkü emberek. Bálványuk a vagyon és, ami mindezeket képviseli: a pénz. S hogy hogyan jutnak minél több vagyonhoz, pénzhez, tisztességesen-e, vagy sem, az rájuk nézve mellékes, az érzékükön kívül esik. Ezért szokták mondani azt, hogy a meggazdagodáshoz rendszeren tág lelkiismeret kell.

Az ilyen embernek a lelke, erkölcsi érzülete lassan-lassan annyira eltompul, hogy nem érzi egy magasabb lelki világnak létezését, nem ismeri az abba való vágyakozás érzését. A föld,

a vagyon, a pénz szerelme teljesen lenyűgözi, fogva tartja őket. Ezekről az anyagiassal lelkü emberekről mondja Jézus, hogy könnyebb a tevének átmenni a tű fokán, mint az ilyeneknek bemenni az Istenországába.

És, ha az ilyen emberek elérik azt, amit keresnek, gazdagokká lesznek: aranyhegyeiken ülve rendszeren igyekeznek testüket is minden gyönyörűséggel jól tartani, megelégtetni. És, ha megtelnek ezekkel: lassan-lassan, de biztosan megcsömörölnek és megundorodnak tőlük, elveszti az izét számukra minden földi öröm. Kielvezik, kielik magukat, megüresedik az életük. Megvan mindenük, de nem tudnak örömet lelteni bennük. Unják az életet, melynek többé sem ize, sem célja, sem értelme nincs számukra. Miközben testüket halmozták agyon gyönyörökkel, megüresedett igazi lényük, lelkiségük, elvesztették magukat, értelmetlenné, boldogtalanná lett számukra az élet, a világ, melyben elnémithatatlan szorongással és belső mardosással hallják belecsendülni a Krisztus szavait: bolond egy éjjel megkérlek lelkedet és akkor, amikor gyűjtöttél kiéi leszel? (Luk. 12: 20) Így jár az testv., aki a világ javaiban keresi a maga boldogságát.

De éppen így jár az is, aki azokat az örömeket és gyönyörűségeket keresi, melyeket ez a föld, ez a világ nyújt. Ezek között az örömeik és szórakozások között lehetetlen még nem emlékezni egy nagyon veszedelmes és romboló hatású szórakozásról: a kártyázásról. A sok-sok káros szórakozás között azért emlékszem meg erről most, mert úgy vettem észre, hogy itt, nálunk is, különösen a fiatalság között nagyon el van terjedve, annyira, hogy sokan valóságos rabjaivá lettek ennek a szenvedélynek. Sokszor megtörténik, hogy a kártyabarlangba mennek a templom helyett. A kártyabarlang lesz a templomuk: a kártya meg a bibliájuk. Ez a népies elnevezés, hogy a kártya az ördög bibliája: egyébként nagyon találó. Mert, ha az igazi biblia a lélek tisztaságának, ujjászületésének, igazi életének a forrása, hát ennek éppen ellenkezője a kártya, az ördög bibliája.

Társadalmilag ugyan megengedett dolog a kártyázás, de nem lehet annak tekinteni erkölcsileg. Mert hogyan lehet összeegyeztetni az erkölcsi érzülettel azt, hogy egy különben jóra való, szorgalmas embert a szerencsejáték vak kedvezése folytán kifoszszak pénzéből, becsületes keresményéből, ami családjának a megélhetésére, kenyérré, meg ruhára kellene? Hát nem érez az ilyen szerencsés nyerő lelkiismereti furdalást?

És, ha még csak a sajátját kártyázza el valaki, csak önmagával szemben viseli a felelősséget. De hányszor megtörténik,

hogy a kártya rabjává lett ember idegen pénzhez nyul. És, ha ez eluszott, eluszik a becsület is, sőt igen sokszor maga az élet is elvész. Hát micsoda igazi öröm és boldogságot adhat és jelenthet az ilyen szórakozás annak, aki ebben keresi örömeit?

Éppigy van a dolog a testi gyönyörök, élvezetek keresésével is. Említsem-e a legelterjedtebbet, de egyuttal a legutálatosabbat is: a paráznaságot, mely beszennyezi egy egész életre a lelket, fedulja a boldog, tiszta esaládi életet s igen sokszor terem olyan helyzetet, hogy megtévedtek számára nincs más megoldás, mint a halál.

Ez a világ testv. a maga javaival, örömeivel, gyönyörűségeivel csakugyan nem tud és nem is tudhat igazán boldoggá tenni senkit sem.

2. De a Jézus világa, a lélek világa a maga javaival igazán boldoggá teheti az ember szívét és életét.

Mert ez igazi kincseket nyújt, melyeknek nincs csalóka csillogásuk, melyek előbb vagy utóbb keserű csalódáshoz vezetnek.

Igazi kincsek ezek azért is, mert nemcsak a kétes eszközökkel, dolgozó szerencsefiaké lehet, de mindenkié egyformán. Még a legszegényebb emberé is.

Testv., ma két felfogás küzd egymással szemben. Az egyik anyagilag, földi viszonylatokban, a másik lélekben akarja megelégiteni, gazdaggá tenni az embert. Az egyik a földi élet kereteinek megváltoztatásával, a másik az ember belső megváltoztatásával, a lélek jóvá, igazzá, tisztává tételével akarja jóvá, megelégedetté, boldoggá tenni az embert, a világot.

Hogy melyik felfogásnak van igaza, azt könnyen eldönthetjük, ha belátjuk azt, hogy anyagi jókkal minden embert egyformán megelégiteni lehetetlen, már csak azért is, mert hiszen a föld javainak értéke napról-napra változik előttünk. Ami ma jelentett valamit számunkra, lehetséges, hogy holnap már semmit sem fog érni előttünk és ami még ma becses volt, lehetséges, hogy holnap már unottan fordulunk el attól. . . Az életünk állandó örömét, boldogságát csak a lélek javai biztosíthatják.

Aki ezt világosan látja és aki a Krisztus világának, a lélek világának kincseit keresi, soha sem fog csalatkozni, sőt sokszor olyan nyereséghez jut, ami reményeit felülmúlja.

Egy megkapó történetet olvastam a napokban testv. Egy ember Stuttgartba ment, hogy felkeresse gazdag külföldi nagybátyját, akiről azt hallotta, hogy minden rokonnak, aki meglátogatja 100 forintot ad ajándékkul. Oda érve azonban lesujtva

hallotta, hogy a gazdag rokon már elutazott. Igen lehangolódott emiatt és, ha már hiába járt is, legalább felhasználja az alkalmat, hogy Hofacker Lajost, aki ott igen nagy eredménnyel hirdette az ébredés evangéliumát, meghallgassa. A pap beszédéből kiáradó bizonyágtétel megragadta a lelkét. Könnyekre fakadt eddigi élete felett és nyugtalan lélekkel tért haza. A világ szeretete küzdött benne, a Jézus világának lelkében való ébredésével. Kezdte érezni, látni eddigi földi jókat kereső életének hiábavalóságát, ürességét, a lélek világának javai mellett. Egyre világosabban kezdte érezni, hogy életének igazi megelégedést, nyugalmat, derűt, örömet, boldogságot nem a világ változó javai és az ezek által elérhető örömök adnak, hanem a lélek kincsei. És egyre szomjasabb lett a lélek kincsei után. Ez indította arra, hogy újra elmenjen oda, ahol Isten ígéje lelkét megragadta. Így történt aztán, hogy az ige ereje legyőzte és ő kitartha szívét annak áldott hatása előtt és a Krisztus kegyelmének erejét megragadva, magához ölelve ujjászületett, új emberré lett. 100 forintot keresett és a Krisztusban megjelent üdvöt, örökéletet találta meg. (Nyáry S.)

Testvéreim, ha azt akarjátok, hogy ez az ujesztendő boldog legyen, akkor tartsátok szemetek előtt ennek az embernek a példáját és a föld szeretetét elhagyva, annak muló, csalóka javai helyett a lélek világának igazi javait keressétek, akkor boldog lesz ez az ujesztendő számotokra.

Legyen is boldog ez az ujesztendő reátok nézve. Legyen reátok nézve is a legnagyobb nyereség megtalálásak alkalma.

Ámen.

Varga Lajos
zsiói ref. lelkész

Szorgalmasan kérdezősködjétek.

(Ujév I. vasárnapjára)

Csel. 9: 4-6
Máté. 2: 8

Minden emberi életnek célja kell, hogy legyen, mert cél nélkül semmi sincs és semmi sem él ezen a világon. Az ember ki is tüzi a maga élete célját. De Isten is kitüzi az ember életének a célját. Oh hány célt tűz ki maga elé az ember! Minden új év, minden új korszak új cél felé irányítja a vágyó emberi tekintetet. Isten csak egyetlen célt tűz ki az ember elé: Tudakozzátok az írásokat, mert abban van a ti örök életetek.

Az pedig az örök élet, hogy megismerjenek Téged és akit Te elküldöttél: a Jézus Krisztust! . . . Isten újra meg újra kitüzi eléd, kitüzi minden ember elé az egyetlen egy célt: Ismerd meg Őt és szeresd. Légy az ő ismeretében és szeretetében tökéletes. Ez új esztendő, ennek áldott vasárnapjait és verejtékes hétköznapjait azért deríti reád, hogy mindezeket a Gyermek felől való kérdezősködéssel tedd áldottá és békességessé. *Isten célja* előtted aranylik, mint fénylő nap a roppant égi mezőn: *szorgalmasan kérdezősködjetek a Gyermek felől*, mert Abban van a ti örök életetek. És te mit akarsz ez új esztendőben oh ember? Keresed-e az utat, az égbevezetőt, a boldogság és üdvösségszerzőt? Kérdezősködj tévedező testvérem a Gyermek felől. *Mig ezt cselekszed meglátod*

I. a sok-sok emberi célt és

II. az egyetlen isteni célt.

1.) Rövid álom ez az élet. És mégis ezer cél lelkesít mindeneket. Ahány ház, annyi szokás. Ahány fő, annyi gondolat. Ahány szív annyi cél. Ha megszólalhatnátok és elkezdenétek halkán mondani: mit vártok ez új esztendőből, milyen célok ködlenek felétek, amelyeknek a megvalósítására az életeteket is ráteszitek, úgy a célok Ararátját varázsolnátok szavaitokkal elé. A célok ez égbenyuló hegyéről csak egyes köveket veszek kézbe. Amint nézem, úgy érzem, hogy legtöbbször keresik a boldogság követét. A boldogság követének megtalálása a legfőbb cél. Azért repes, azért nyugtalankodik a legtöbb szív. Vajjon ez év meghozza-e a boldogságot, valóra váltja-e a szép álmot?! . . . Más célt is napvilágra pattant, mint fészék bimbót a napok szakadatlan folyása. Ha már élek, én Uram Istenem, hát miért nincsen úgy megvetve a fejem alja, hogy nyugodtan szánthassak, vethessek, anyagi javaimat gyarapíthassam, dűledező házamat megjavíthassam, vagy új hajlékot építhessenek? . . . Az én célom: a nyugodt élet. Nem kérek többet Istenem Tetőled. Ez csak nem sok. Ezt megadhatod minden gyermekednek.

De új kőre esik a célok Ararát hegyén tekintetem. Fekete, vészjósló kő ez. Amint nézem, nézegetem, mintha megszólalna néma ajka így: Én az a kő vagyok, mely az eldobó saját fejére hull vissza. Miért is van az emberi célok közé iktatva a „másnak vermet ásás“ átka?! Mindenki titkolja, de ott él a legtöbb szívben ez: célom, hogy ellenségemet megalázzam; célom, hogy a vett sérelemért kettős mértékben bosszút álljak. Nem halok meg addig és csak akkor halok meg nyugodtan, ha bosszumat kielégítettem. Hány szép élet hervad el, mennyi vagyon

megy tönkre, sok-sok család jut koldusbotra a kielégített bosszuvágy folytán. A betegágy élő halottja egyre azt sőhajtja: nincs más célom csak a halál, a csöndes, a fájdalom nélküli. Neveletlen árvák állják körül az anyai ravatalt: mi céljuk még ez életben? Hisz aki mindenük, aki eszményük az oda, az meghalt. Mi céljuk? növekedni. Hát az utszéli virág nem nő-e fel?

Szülők szent célja: gyermekeik felnevelése, szárnyra bocsátása, részükre puha fészék rakás, jobb jövő biztosítás. De ki tudná a célok köveit, millió homokszemét mind mind sorra venni, mind előszámlálni. Ahány ember, annyi száz cél. Ahány szívdobbanás, annyi célravágyás. Oh te sok célu ember, mennyire sajnállak, mert az egyetlen szükséges dologról, az egyetlen egy célról lesiklik az élet élő harcban a tekinteted.

2.) Mi ez az egy cél? Mi volt Pál célja, mikor még Saulnak hívták? Hogy öldökölje a Krisztus követőit. Lihegett az öldöklés dühétől. Ez az emberi cél. És mi volt Isten célja Saulal? Az, hogy egymaga többet munkálkodjék, mint a többi apostolok együttvéve! És az emberi cél meghiusult. Saul leverve és remegve kérdezi: *Uram mit akarsz, hogy cselekedjem?*

Testvéreim! Minket is előbb vagy utóbb, de minden biztonnal utólér Isten keze. Vagy áldása bőségével, vagy sujtoló vesszeje keménységével és fájó ütésével érezteti velünk, hogy a mi célunk, „ami után futsz epedve: csalfa tünde fényalak!“ Egyetlen egy cél lehet méltó hozzánk és ezt a célt, ezt az egyetlen egy célt akkor égeti bele a szenvedések lángjával lelkünkbe, amikor földre verve és remegve kérdezzük mi is: „*Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem?* . . .“ Ne várjuk Isten porbasújtó és kényszerítő erejét, de remegjen meg lelkünk arra a nagy kegyelemre, hogy új év első vasárnapját megengedte érnünk a jószágos Isten és kérdezzük tudakolva: Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem ebben az egész esztendőben, sőt egész életemben? Angyali kéz nyitja fel e kérdésre ma a szent könyvet és égi ujj mutat a Máté ev. II. részének 8. versére: *Elmenvén, szorgalmasan kérdezősködjetek a Gyermek felől*. Ez a mi hivatásunk. Ez a mi tisztünk. Akkor leszünk igazán boldogok, igazán gazdagok, ha csak ez egyetlen egy célunk felől leszen bizonyosságunk: „Az pedig az örök élet, hogy megismerjenek Téged és akit Te elküldöttél, ami Urunk: Jézus Krisztust.“ Ismered-e? Hogy ismerhetéd, ha naponkint nem kérdezősködnél felőle? Kérdezősködj szorgalmasan és naponkint felőle, a váltságodra és idvességedre született Gyermek felől.

Rövid álom ez az élet. Jön a halál. A nagy számadás. A

nagy fölébredés e földi álomból a sirontuli élet valóságára. Halld csak Testvérem: Duszgazdag gyáros halt meg egyszer vidéki nyaralójában. Kezelő orvosa ujságolja a falu lelkészének: pont éjfélkor halt meg a beteg. Hagyatéka meghaladja az egy milliót.

Egy millió a mai pénzszegény világban. Mire felel a csöndes-zavú pap. Egy millió, bizony szép tőke arra, hogy itt kezdjen vele valamit az, akinek megvan.

De igen nyomoruságos utavaló a másvilágra.

Mi lesz a Te utavalód testvér atyámfia? Véged, ha földi és emberi célok fényes kövei köttettek nyakadba megoldhatatlanul és azok a kárhozat feneketlen mélységébe huznak mentmenthetetlenül.

Üdv és boldogság, ha az a célod, hogy elmenj életedben csak egyetlen egyszer is Betlehemig és szorgalmasan kérezs-ködöl a Gyermekek felől, aki adatott világosságul a pogányok megvilágosítására és a Te népednek idvességére.

Dicsőség a Fiúnak, aki elvette a mi erőtlenségünket és hordozta betegségünket s így elkészítette számunkra a mennyet.

Ámen.

Tarpa.

Dr. Pinkóczy Gusztáv

Szaporodjatok. . .

I. Móz. 1:28 v. Szaporodjatok és sokasodjatok és töltsetek be a földet. . .

Ennek az ígének a kapcsán most olyan kérdéstről beszélünk és állapítunk meg szomorú valóságokat a magyar életből, amelyről akkor szoktunk beszélni, ha esztendő elején számbaveszük az elmúlt esztendő adatait: a születést és a halált, a szaporodást, vagy a fogyást. Beszélünk tehát ennek a magyar életnek arról a nagy betegségről, amely a magyar jövő számára nem akar gyermeket nevelni, amely ellene áll ennek az isteni parancsolatnak: szaporodjatok és sokasodjatok.

* * *

Szaporodjatok és sokasodjatok és töltsetek be a földet. Istennek ez a parancsa nemcsak az első emberpárnak és a tőle származó nemzeteknek szólt, hanem szól a magyar népnek is épenugy, mint a világ bármelyik Krisztusban meghódolt nemzetének. Istennek az a terve és célja az emberrel és a nemzetekkel, hogy szaporodjanak, hogy töltsek be ezt az általa teremtett szép világot, hogy ne legyen

üres, ne legyen sivár és lakatlan. S nekünk szomorúan kell megállapítanunk, hogy a magyar nép különösképen ellene áll ennek az isteni parancsnak. Ellene áll úgy, hogy a jövődjé, a fennmaradása számára nem akar annyi magyar életet, hogy általa szaporodjék, sokasodjék.

Különféle okokat hoznak fel mentségre, szomorú és igaztalan magyarázatra. Az egyik magyarázat: a gyermektől való félelem okát az elszegényedésben keresi. Félnék attól, hogyha az ősi just, az ősi vagyont több gyermek között kell felosztani, akkor elszegényednek a gyermekek s a nevüknek már nem lesz meg az a fényük szülőfalujukban, ami meg volt az apának és a nagyapának a birtoka, vagyona után. Ebben az ok keresésben is van az igazságnak egy parányi részecskéje, csak az a baja ennek az igazságnak, hogy nem jogos.

A világháború utáni válságos idők, amikor úgy nőtek fel a magyar gyermekek, hogy akinek már meg volt a két izmos keze a munkára, az nem kapott munkát, akinek már kezében volt a bizonyítványa, az meg nem kapott hivatalt, ezek a válságos, munkanélküli idők teremtették és szülték meg azt a keserű gondolatot és elhatározást, hogy minek a gyermek, ha azzal a biztos tudattal neveljük és tanítjuk az életre, hogy csak minden tizedik kap közülük munkát, vagy hivatalt, azt is csak nagy protekció, nagy összeköttetés révén.

A gyermektől való félelmet látjuk abban a feltevésben is, amely azt mondja, hogy a magyar anyák egy új világháborúra szülnék fiakat, épenugy, mint más nemzetek asszonyai. Minek hát a gyermek, ha azzal a biztos tudattal neveljük, hogy egy elkövetkezendő világégésben nyomorultul fognak elpusztulni.

Ki ne venné észre mindezek mellett a jogosnak vélt érvek mellett meghuzódó emberi önzést, amely ezeket az okokat állítja előtérbe, hogy hátul jól elbujva huzódhassék meg az igazi ok: az emberi önzés, az én kényelme, a magam szeretete mögött, amely anyyira megy, hogy megleégszik eggyel, de többért már nem áldozza fel a maga kényelmét és nyugalmát.

Azonnal észre kell venni azt is, hogy ez a magyar betegség nemcsak önmagunk és a nemzet ellen, hanem Isten ellen is elkövetett bűn, mert nem teljesíti Istennek a parancsát, dacos önzésével ellene áll az ember és nem becsüli, nem értékeli Istennek azt a nagy ajándékát, amit a gyermekben ad az embernek.

Valamikor évszázadokon keresztül török, tatár, meg osztrák pusztította a magyart, ma önmaga pusztítja önmagát. S ennek az önmaga pusztításnak az a balga hiedelem vetette meg az alapját,

hogy a mult században attól féltek, hogy túlnépesedik a magyar. Azóta elegendő egy gyermek is a magyar családokban.

Nem régen kiszámította egy statisztikus, hogyha a török, tájár és ez a magyar betegség nem pusztít minket, ma már 40 milliónak kellene lenni a magyarnak s ma az egész világban szétszórta is alig számlálunk 13 milliót.

Vegyünk most egy még fájdalmasabb adatot erről a magyar betegségről a mi gyülekezetünk életéből. Két évszázadból sorolok fel adatokat, 1840-ben mezőcsáti ref. gyülekezetben bejegyeztek 159 születést, 1939-ben pedig csak 66-ot írtunk be. Nem is merem kimondani, hogy 100 esztendő alatt hány százalékkal fogyott gyülekezetünkben a születés. S ez a szomorú és megdöbbentő fogyás 1937 óta tart s ennek az esztendőnek a félévi statisztikája is azt mutatja, hogy az eddigi 35 születés nem igen éri el a 70-et. S itt még azzal sem mentheti magát a gyülekezet, hogy most kevesebb a házasságkötések száma, mert 100 esztendő házasságkötési adatait a maihoz viszonyítva azt látjuk, hogy alig van 5–10 különbség az 1840-es évek házassági adataihoz viszonyítva, s akkor az évi születések 160–200 között voltak a mai 60–90. es születési adatokkal szemben.

Azt hiszem Testvérem ehhez a szomorú képhez és valóság-hoz semmi megjegyzést nem kell fűznöm, csak azt elmondanom, hogy még szomorubb legyen, hogy 100 esztendő óta mennyi nemes, ősrégi i család halt ki, akiknek nevét már nem találjuk anyakönyvünkben s ami még szomorubb, hogy belátható időn belül mennyi más i ref. családnak nem lesz továbbvívője s nem fogják nevüket többé jegyezni az anyakönyvben.

Ez olyan fájdalmas érzést kell, hogy legyen mindnyájunk számára, mint egyik magyar írónak a Földindulás c. regényében az a fájdalmas történet, hogy a szülőknek meghal az egyetlen gyermeke s nekik már több nem lehet, így az egyetlennel elment a család továbbvívője, elment az örököse s ők úgy érzik, hogy a mélységes bánatban megindul alattuk a föld.

Hogy ez a nemzet-pusztító betegség hova fogja vinni a nemzetet, szomorú példaképen azt mondom el, hogy 1919-ben egy felelőtlen magyar államférfiu azt mondta, „nem akarok többé katonát látni.” Mindnyájan tudjuk ennek a kijelentésnek rettenetes következményét. — Jaj ennek a nemzetnek is, ha nem akar egynél több gyermeket nevelni a család a nemzet számára. Jaj neked . . . i ref. gyülekezet, ha az elkövetkezendő esztendőkből is ilyen szomorú adatok bizonyítják, hogy feltartóztatlanul haladsz a bizonyos pusztulás és enyészet felé.

Testvéreim. Nem akarnék most ünneprontó lenni ebben a szebb jövőt váró és magyar ígéreteket beteljesíteni készülő magyar jelenben, de ezt a szomorú képet is egy szebb és boldogabb magyar jövőért kellett megmutatnom. Azért, hogy a reánk váró nagy nemzeti feladatoknak és kötelességeknek az új, békésebb és boldogabb Európában legyenek magyar végrehajtói és megvalósítói.

Ha valamelyik predikációnak a végére odaillik ez a felhívás, hogy akinek füle van a hallásra, hallja, mit mond a lélek a gyülekezetnek, akkor ennek igazán oda illik. Sokasodj magyar nép és töltsd be ezt a neked adott drága magyar földet. Ezt mondja most a lélek a gyülekezetnek. Ámen.

Simon Béla

mezőcsáti lelkes.

S. O. S.

I. Mőzes 19: 1, 12–17, 24–26.
I. Mőzes 19: 17.

Az egész világon elfogadott szokás szerint a tengerjáró hajók veszedelembé jutva, szikratáviró útján adnak vészjelet, ami három betűből áll: S. O. S.! Ez a három betű egy mondatnak a rövidítése, ami magyarul annyit tesz, hogy mentsetek meg veszendő lelkeinket! A mostani háborús időben a világ valamennyi tengerén magyon sok hajó adja le ezt a segélykérő S. O. S jelet, aztán mély örvényt kavartva süllyed le a mély és hallgatag vizek alá.

De nem csak a hajók süllyednek el rengeteg drága étellel és értékkel, hanem sok egyéb ott is, ahol nincs háború.

Mind mélyebre süllyed az életszínvonal. Szegényedünk, hiányokat érzünk, összébb kell huzódnunk, ameddig a takaró ér. Mind jobban meg kell ismerkednünk azzal a szóval, hogy nincs. Mind jobban meg kell tanulnunk azt, hogy takarékoskodjunk, erről is, arról is lemondjunk. Ez mégis a kisebb baj.

Sokkal nagyobb baj, hogy süllyed az erkölcsi élet színvonal is. Meggyengült az emberek becsületérzése, kötelességtudata. Barátok, vagy barátnők bizalmas körben mosolyogva mondják el, hogy miként játsák ki a rendeleteket; egy kis svindli és letagadás jobbnak látszik előttük, mint a becsületes lemondás. Süllyed ez erkölcsi színvonal egyéb téren is. Az emberek ma csak kénytelenségből adják meg a császárnak, ami a császáré és sehogyse adják meg Istennek, ami az Istené. A gyermekek elkenyéztetettek, a fiatalok elbizakodottak, a felnőttek elfásultak,

vagy az öregekkel együtt elkeseredettek.

Tudom, hogy Sodoma és Gomora büne nagyobb volt, mint a mai városoké és falvaké, de az Ur kénköves és tüzes esőt bocsátva rájuk, el is süllyesztette ama városokat lakosaikkal együtt. Csak Lót menekült meg két leányával a háta mögött megnyiló pokolból.

Hozzánk még eddig jó volt az Ur, bár három világrész sok nagy városára száll ma a repülőgépek százaiból a kénköves tüzeső. Kétségkívül az Urtól van ez is, a mult büneiért. S bár még nem süllyedt el véglegesen ez az örvénylő, új életformákért vajudó világ, fájdalommal és bűnbánattal kell látnunk, hogy vele, vagy benne sok minden, lassu süllyedőben van, sok minden, amit a legnagyobb viharokon is át kellene menteni a jobb jövőbe.

Mentsétek meg veszendő lelkeinket, hangzik a vészkiáltás a megtorpedózott hajók rádiókészülékeiről. Mintha a most élő, szorongó világ kiáltana mentés után. S mintha ez a most olvasott szent ige erre a segélykiáltásra volna felelet, mert az Ur angyala „monda a Sodomából menekülő Lótnak, de mondja nekünk is: *Mentsd meg a te életedet, hátra ne tekints és meg ne állj a környéken; a hegyre menekülj, hogy el ne vessz.*“

Három fontos utasítás van ebben a számunkra, három föltétlenül teljesítendő parancs: Hátra ne tekints! Meg ne állj! A hegyre menj!

1. „Valaki az eke szarvára veti kezét és hátra tekint, — mondotta Jézus —, nem alkalmas az Isten országára.“ (Luk. 9: 62.)

Hátra ne tekints! Aki hátra tekintget, mikor az a parancs, hogy előre, az nem előre akar menni, hanem visszafelé. Vannak ilyen hátra néző emberek, akik vissza szeretnének menni az elmúlt állapotokba, ahol valami husos fazekat hagytak ott, mint az Egyiptomból menekülő zsidók, és ahhoz vágnak vissza. Kedvezményeket kell otthagyniok, kiváltságokat, megkülönböztetéseket, és e miatt sajnálják a multat. Szeretnék visszaigazítani a történelem óráját, hogy kedvük szerint üssön; szeretnék visszatoladni a meginduló vonatot, hogy az ő kedvenc állomásukon veszteljen.

Mi ne legyünk ilyen visszanéző emberek. Ne sajnálgassuk azt a multat, ami ugyse jön többé vissza. Nem is volna jó, ha visszajönne, mert már elmaradnának belőle azok a jők, amik miatt emlegetjük, ellenben visszajönnének azok a rosszak, ami-

ket olyan könnyen elfeledtünk... Ne sajnálgassuk azt a mulóban levő életformát, ami részben mögöttünk, részben még mellettünk van, mint ahogyan nem sajnáljuk az ócska télkabátot és nem nézünk vissza sajnálkozva annak leszakadozott rongyaira, ha előttünk van a ránk illőbb uj.

Ne legyünk hátra nézegető emberek, midőn többiek mind előre tekintenek. Lót felesége, a hátratekintő, tanulságos példa lehet: Nehogy mi is sóbálvánnyá válva, mozdulatlan kővé merdjünk; hibáinkban megcsontosadva, egy ó-világ csodájaként, csak önmagunktól bálványozva veszteljük, mialatt mellettünk a népek utján tovább fejlődik az élet.

A multa visszanézni csak egyféleképpen lehet, úgy és azért, hogy nagy eseményeit ne felejthessük, tanulságait hasznunkra fordítsuk. Ahogy a 77-ik zsoltár mondja: Elmélkedem a régi napokról, a hajdankor éveiről, megemlékezem az Urnak hajdani csodáiról. (Zsolt. 77: 5, 12.) Egyébként azonban, „ami a háttunk mögött van, elfelejtven, célegyenest igyekezzünk. (Fil. 3: 14.)

2. Igen, igyekeznünk kell. Ezért mondja a Lótnak szóló parancs nekünk is, hogy „*meg ne állj!*“

Van helyzet, amikor meg kell állni. Amikor férfiként kell megállni a vártán és nem hátrálni. — Meg kell állni akkor is, ha észrevevessük, hogy nem a helyes uton vagyunk. Továbbá „meg kell állni szilárdan a hitben“ (I. Kor. 16: 13.) nem hajladozni, nem ingadozni. Meg kell állni az élet hajszájában is időnként, mindenesetre vasárnaponként, azért, hogy feltekintsünk a mi Atyánkra s reá és a lelkünkre gondoljunk. De ha „célegyenest igyekszünk,“ a bizonyos jóra, abban ne legyen megállás.

Aki menet közben meg-megáll, az elmarad.

Verseny van a világon, véresen az elsőségért, adázul a kenyérért, könyörtelenül a hatalomért. Jó, hogy ebbe nem keveredtünk bele. Azonban van egy másik verseny is, amiben mi is benne vagyunk. Verseny az iparban, kereskedelemben, kulturában, korszerűségben, s ami ez utóbbival együttjár: nemzeti életünk kiteljesítésében, alsóbb néprétegek felemelésében, egységesebb és bodogabb társadalom kifejlesztésében. Ezen a jó uton nem szabad megállnunk. Aki megáll, az elmarad s aki elmarad, nagy kárát valja; a többiek átgázolnak rajta. Aki tehát azt hiszi, hogy jól teszi, ha áll, „meglássá, hogy el ne essék.“ (I. Kor. 10 9:12.)

Ne legyünk mi meg-megálló, maradozó emberek; ne legyen ez a nemzet ezentul is hátul kullogó, maradi nép, amely csak

akkor lép néhányat, amikor egy-egy nagyot lök rajta a korszellem.

Azon a szent versenypályán pedig, amelyen csak kevesen futnak, a legtöbben csupán álldogálnak, vagy a káros felekezeti versengésben vitézkednek; a vallásos keresztény élet versenyterén, aminek a végén az Isten várja a győzelmeset hervadhatatlan koszorúval, kiváltképpen törekedünk, hogy elsősegre jusjunk. Mert ez az elsőség, ami nem lesz utolsóvá. S ha ezt keressük, egyebek is megadatnak nekünk. (Mát. 6: 33.)

3. Ehhez ad irányítást a Lótót mentő angyal harmadik parancsa: *a hegyre menekülj!*

A hegyre menjünk, számunkra ez azt jelenti, hogy *fölfelé menjünk.*

Fölfelé megyünk akkor, ha művelődünk, tökéletesedünk, a jóban fejlődünk. Fölfelé megy a testi életünk, ha szorgalmasak vagyunk, fölfelé megy, ha imádkozunk. Legyünk hát „a reménységben örvendezők, a háborúságban türelemmel állhatatosak. (Róm. 12: 12)

Lefelé mindig könnyebb a menetel, mint fölfelé. Lefelé megy minden patak, míg el nem nyeli a folyó; lefelé visz ama széles út is, amelyen sokan járnak s amely végre a veszedelemre visz. (Máté 17: 13.) De fölfelé nőnek a cédrusok és fölfelé szállnak a sasok. S eddigi útunkon lefelé, mi már nagyon is mélyre jutottunk. Történelmileg az Árpádok birodalmától a trianoni csonka országig; hitbelileg az ősök hűségétől a mai közönyösségig.

Fel hát a porból, az alantas lelki tikkadásból, emésztő tespedésből. Menjünk a hegyre, emelkedjünk a világ fölé, növekedjünk Isten felé. Legyünk feltörekvő, fejlődő néppé. S ha majd a keskeny ut göröngyein, fagyos jégkoloncain, hólepte zuzmók süppedékein olykor dideredve járunk, mialatt mások lent sütkéreznek a völgyben, mégis hevül a lelkünk, mert fölfelé megyünk.

S ha majd a csucsról nézhetünk alá! Ha majd átlépünk a szoros kapun, ha majd a célnál megpihenhetünk: Oh micsoda diadal lesz az! Ha majd kitárul ott a táj és a csillagokba látunk és mindent megértünk! És nem kell tükör, mert szemtől-szembe látunk; és nem lesz több homály, csak örök ragyogás; nem lesz több titok, csak boldog felismerések; nem kell többé a képzelet, mert minden valóság, minden ismerős és minden a miénk! A reményeink valósága, az álmaink sikere, a türelmünk ajándéka, a szenvedéseink vigasztalása. Micsoda diadal lesz az és micsoda megenyhülés, ha majd egyszer a csucsra

érünk, ha majd átlépünk a szoros kapun, ha majd a célnál megpihenhetünk.

Ha majd egyszer... Oh lelkem, ne szállj el. Álmok, foszladozatok. Az ábrándok havas köszálai a felhőkön tulra érnek, ne szállj fel odáig, mert széthullanak, ha rajtuk megpihensz...

De nem, nem álmom ez, nem ábrándok világa, hanem valóság. Nem látnánk-e a jeleit égen és földön, hogy a Sodoma felett ostorát suhogató angyal mentő kezet mutat nekünk?

Mentsétek meg veszendő lelkeinket, hangzik mindenfelől a segélykiáltás e saját magát pusztító világban. A régi világ az ég felhőiből rászakadó kénkőves tüzesőben, bombaesőben lassan elsüllyed, szinte a szemünk előtt. Vele ne süllyedjünk el mi is! Ne nézegessünk sajnálkozva vissza és ne álldogáljunk el-elmaradva, hanem menjünk, csak fölfelé! Meneküljünk a Hegyre, ahol a Krisztus keresztje áll és fogjuk meg Isten kezét, miközben megszületik az új világ. Amen.

Konkoly-Ch. István.

Csend a világban.

Márk 4: 35—41.

Az Országos Református Lelkészegyesület komáromi konferenciái összejöveteleivel kapcsolatban négy helyen, több napon át tart evangelizációs istentiszteleteket. Ilyen evangelizációs istentiszteletre gyűltünk egybe mi is. Ezen evangelizációs istentiszteletek egyrészének sorozatos témaköre: „A csend“-ről szól. Ez a mi témakörünk. „A csend“-ről szóló témakörnek egymásután következőleg háromféle részéről fognak itt szólni az igehirdetők és pedig: Csend a világban, csend a szívben, csend a mennyben. A mi témakörünk ma a felvett alapige szerint: „Csend a világban“-cimen szól.

Első hallásra arra a nagy ellentétre gondolhatunk, mely a földet rengető, emberi életet, kultúraértékeket emésztő világháborúval szemben és annak lángtengeres, vérzivataros zajával szembeni állapotot jelöli meg. Ez az Ige szerinti csend tényleg ellentétben áll az említett világjelenséggel. De még sem halotti csend! Az Isten csendje, amelyről az Ige szól, nem valami teletűcsend! Maga az Üdvözítő mondta egy alkalommal, hogy nem békeséget jött hozni, hanem fegyvert; átvitt értelemben jelenti ez azt a harcot, amit meg kell vívnia minden embernek

önmagával és a világgal azért, hogy lelkileg krisztusibb, boldogabb, békességesebb, Istentől megáldott élete legyen. Az ilyen élet rendje: Az Isten csendje. Csend van a világban ott, ahol az ilyen lélekmegnyilatkozásokkal találkozhatunk; az Isten akaratának ilyen érvényesülése a világban, az emberi lélekben, a sirontuli életben: Csend a világban, a szívben, a mennyben.

Felvett alapigénk szerint, a világban csendről kívánunk szólni. Ismeretes bibliai történetet mond el alapigénk, a Genezáreth-tavi vihar lecsendesítéséről. Ezt a Genezáreth-tót tengernek is nevezi az ujszövetség, amit mindenestre sokszor igen viharos természetétől nyert. Nekünk magyaroknak is van ilyen tavunk, a Balaton. Ennek viharzása sokszor hasonló a palesztinai Genezáreth tava, a zsidók tengere háborgásához. A balatoni emberéletáldozatok miatt szólalnak meg újabban a viharágyuk, viharközeledtek a Balatonon, hogy elejét vegyék a künn csónakázók, vitorlázók szerencsétlenségének. A balatoni vihar képét aki látta, vagy egyéb vonatkozásban hallott felőle, az egészen világosan megértheti az alapige szerinti kétségbeeséseket Jézus tanítványainak, a Genezáreth-tengerén a viharban, csónakon, habok hullámain hanykódó, kétségbeesett férfiaknak. Így értékelhetjük is azt az isteni erőt, amelyet megmutat az Üdvözítő nemcsak a kétségbeesett tanítványainak, hanem minden idők hívő emberének, midőn tanítványai fölkeltek pihenéséből: megdorgálja a szeleket, a vihart, a tengert és: . . . elállt a szél, . . . lőn nagy csendesség. Hallatszik biztató szava: „Mit féltek oh kicsiny hitűek!?”

Isten ereje lecsendesítette a háborgó vihart; Isten ereje csendet teremtett a világban.

Beszélgetésünk megjelölt célját szolgáló alapigénk tárgyának ezen általános vonásokban adott bevezetése után, foglaljuk ennek részletes ismertetésével és lássuk a vihart: Az egyén, a család, a társadalom, a magyar életben; lássuk ezen világi viharoknak lecsendesítését, krisztusi élet útján.

I.

Néhány képpel kívánom szemléltetőbbé tenni a világban lezajló viharokat. Ezeket röviden meghatározom, összefoglaló jelzővel illetem és így kötöm mintegy csokorba vagy teszem mint egy kaleidoszkópba, hogy elvonuljanak szemünk előtt és világossá tegyék a kérdést bennünk: A világ viharai hogyan zugnak át az életünkön, hogy azután lecsendesítésük a krisztusi élet útján annál mélyebben hassa át lelkünket.

Az emberi szenvedélyek. Azt hiszem kivétel nélkül valamennyien, fiatalok, öregek, ifjak, felnőttek, férfiak, nők, már tapasztaltuk életünkben és így ismerjük az emberi szenvedélyek hatalmát. Jelentkeznek a harag, a bosszúállás, az irigység, a gyűlölködés, a káromlás képében; jelentkeznek minden szépet, jót elpusztítani képes érzéki indulatok formájában, amelyek bizony sokszor feldulják a házastársak életét is és nem egy, egyébképpen felfelé ivelő pályafutást törnek derékba, valamint szennyezik be sokszor még a női becsületet is; jelentkeznek az embert méltóságában, isteni küldetésében, az állat színvonalára alacsonyító iszákosságokban: Mindig, de mindig azt érezzük, akármilyen formában jelentkezzenek ezek a szenvedélyek az emberi életben, hogy kívülálló hatalomnak vagyunk az áldozatai; mindig azt érezzük, hogy tehetetlenül állunk oly viharban, amely őserőkkel tombol rajtunk. A Genezáreth tengeri tanítványi kétségbeesés lesz urrá az emberen, az emberi szenvedélyek viharában és még jó annak, aki Hozzá fordulhat és fölkiálthat: Tarts meg Uram, mert elveszek. Igen, elvesz az emberi élet értéke ezen indulatok elhatalmasodása alatt.

Családi háboruságok. A társadalomnak két tényezője ismeri leginkább a családi életnek betegségeit és pedig a lelkész és a válóperes ügyvéd. A lelkési részen hányszor tapasztaljuk, hogy sajnos, nem sikerült a házasság. Ha utána kutatunk, érdeklődünk, meggyőződünk arról a legtöbb esetben, hogy felbomlott a házasság a családi háboruságok miatt. Milyen rettenetesek is ezek a családi viharok! Milyen rettenetesek azok a családi viharok, amelyekben a törvényszerű házastársak, az egymás terhe hordozása, a szolgáló szeretet, a kölcsönös megbocsátás evangéliumi indulatai helyett, szembenálló, pörösködő, szeretetlen felekként örlik egymásnak életét naponként! Az ilyen életbe belepusztul sokszor a családnak, a gyermekeknek különben áldott szülői otthona, ifjuságuknak a szép reménye, a házastársaknak házasságuk kezdetén egymás iránt táplált meleg érzése, minden, minden ami széppé, megszenteltté teheti a házasságot.

Társadalmi krízis. A ma élő emberiség személyes részese annak a történelmi jellegű átalakulásnak, ami a társadalomban megy végbe azért, hogy az emberek egymás közötti viszonyukat népjólétileg az eddiginél megfelelőbbé tegyék. Az evangéliumi értelemben vett szegény és gazdag, munkás és annak bére, munkaadó és munkás kölcsönös megbecsülése — kérdése izzik a köztudatban szüntelen. A földet rengető világháborúk által

voltaképpen oda érkeztünk el, — hogyha oknyomozólag vizsgáljuk e pusztító vihart —, ahonnan kiindulhattunk volna, az evangéliumhoz. De akkor figyelembe kellett volna venni annak tanítását! A szociális téren tapasztalható nagy igazságtalanságokból támadnak ezek a nagy háborus, tomboló viharok. Hatásuk alatt áll a mi társadalmunk is. Érzelmileg ez tartja feszültségben a magyar falut is és várja nagy vágyakozással a földbirtokrendezést. Ipari munkásságunknak a vezetését a jelen század elején egyes, nem a fajunkhoz tartozó vezetők azért ragadhatták kezükbe, mert ez a szociális igazságtalanság elmélyült a társadalomban. Ebből támadt a nagy társadalmi vihar, amely a világ-háboru és azt követő forradalmakban, sőt további földrendésekben mind máig jelentkezik és nyilatkozik.

Vihar a magyar életben. Azt hiszem, hgy Ujkomáromban nem kell bővebben részletezzem a magyar élet viharát, hiszen olyan helyen hirdetem itt az ígét, ahol letelepedett atyafiak közvetlenül szemlélhették a tulsóparton levő komáromi magyarok két évtizedes rabságát; de nem kell azért sem bővebben részleteznem a magyar élet viharát, mert hiszen mindannyiunk lelkét immár két évtizede tartja nagy rengésben a trianoni szerződés. Ma, amikor a magyarok lelkét imádságos, reményteljes várakozás tölti be Erdély visszatéréséért, csak megállapítjuk a tényeket és Isten iránti hálával mutatunk reá arra, hogy ennek a viharoknak voltak végzetszerűleg elpusztulással fenyegető részei, de az örökkévaló Isten a menekülés kivezető útját is megmutatta, amely először tűnedezett fel éppen itt Komáromban, ahol éppen azért gyűlt egybe most országos vonatkozásbn a református lelkészi kar, sőt egybe fog gyűlni a presbiteri kar is, és hisszük, hogy 1940. esztendő ilyen értelemben lesz történelmi nevezetességű, sok vihart látott szegény magyar hazánk életében.

II.

Lássuk már most ezek után, hogyan csendesíti le a krisztusi élet a világ-viharokat?

Ismeretes az a természeti jelenség, hogy a tűz ellensége a víznek, a víz kioltja a tüzet. Mégis azt a csodálatos isteni berendezkedést látjuk, a természet életében, hogy ott, ahol egy közvetítő jön a tűz és a víz közé, ott megváltozik az említett két őselemnek, a tűznek és a víznek természet szerinti, egymással szembeni harca; ott ennek a közvetítőnek az életéért folyik a nemes értelemben vett harca a tűznek és a víznek. Nézzük csak meg pl. a földbe vetett búzaszemek, vagy egy vi-

rágmagnak az élete sorsát. A mag megmaradásához, fejlődéséhez szüksége van melegre és nedvességre, mind a kettőnek az élet-erőiből táplálkozva hajt ki, éli a maga természetszerű életét, szökök szárba, lesz rengő buzakalász tengerré, áldott magyar kenyérré; vagy lesz rózsaligetté, esetleg menyasszony keblén illatozó rózsává. Mi történt itt? Az új élet, a mag élete, a tüzet és a vizet, a két ellenséges őselemet munkába fogta, élete táplálásának szolgálatába állította és mint meleg napsugár, mint tápláló eső szolgálják a természet örök törvényei szerint az új életet, a mag életét, a belőle kifejlődött növény, virág, gyümölcs életét. Az emberi életben felmutattuk, szemléltető képekben a viharokat; akár az egyén, akár a család, akár a társadalom, akár a nemzet életét vesszük, tapasztalhatjuk, hogy őserők, nyers erők uralkodnak azokon a különböző néven nevezhető indulatok, szenvedélyek formáiban. Ezekbe kell már most belevinni a krisztusi életet; a menyből e földre Isten szent keze által vetett örökkévaló új életet magában foglaló magot, hogy az megfékezze ezen indulatok egymással harcban álló természeti őserőit, az ő életének a szolgálatában. Így lesz ez a csuda, hogy lecsendenedesednek a viharok a mi világunkban is, miképpen lecsendesedtek a Genezáreth tengerén, az Ő isteni erejének parancsszavára. Az érzéki indulatok megtisztulnak, lefékeződnek és a gyűlölet vad lángja, emésztő tüze megbocsátó, munkás, szolgáló szeretet tűzévé válik; az egyéni érdek rideg hidegsége megtelik a testvéri érzés melegével és fölismeri a más érdekét, a közérdeket is. Így megy végbe a család, mint a házastársak további új életének érdekében való munkás szeretet. Így az antiszociális társadalmi berendezés helyén fölépül a szociális krisztusi szeretetű, egymást megbecsülő társadalmi rend. Így hihetjük, hogy majd elérkezik magyar népünk élete is Isten igazságosságából, igazi céljai beteljesüléséhez.

A világ viharában így lesz csend, Isten csendje így következik el, ha oda beköltözik Annak az új élete, Aki azért jött, hogy életet adjon ennek a világnak; Aki azért jött, hogy Általa megbéküljünk az Istennel és az Isten akarata uralkodhassék a mi világunkon. Isten törvényei szerint így lesz harmónia, béke a világban. Adja a kegyelem Istene, hogy Általa juthassunk el a mi világunkban, a boldog üdvösséges élethez és sok vihart átélt magyar nemzetünk elérkezessék az Isten szerinti boldogabb magyar jövőbe. Amen.

Elmondott az ORLE komáromi konferenciáján, 1940 augusztus havában.

Dr. theol. Gál Lajos
budapesti ref. lelképásztor, ORLE jegyző.

Csend a szívben.

Zsolt. 37: 7 a.

Isten Igéje örök figyelmeztető és örködő erő. Lélek a bűtükben és ha valaki él Vele mindig azt kapja meg Belőle, amire éppen a legnagyobb szüksége van.

A mai háborgó embervilágban lehet e erőteljesebb buzdítás, hasznosabb figyelmeztetés számunkra, mint a felolvasott Ige: „Csillapodjál le az Urban és várjad őt.” Ne nyugtalankodjál, de keresd az Urat. Ne engedjed, hogy a világ uralkodjék fölötted, ne dobjad oda szivedet martalékul a bizonytalanságnak és rettegésnek. Keressed, várjad azt, Aki a világ minden nyomorusága közepette is gondoskodik felőled, melletted áll vigyáz reád.

A fejlődés, növekedés alapja a nyugodt békés élet. Csend kint a külső világban és csend bent az emberi szívben. A hangsúly az utóbbin van; a szív csendességén. Ha csend van a szívemben, csend lesz a külső életemben is. Az én életem csendjét a saját szívem csendessége adja meg. Hiábavaló a külső élet minden csendje és békessége, ha szívem háborog, háborúságot látok körülöttem mindenütt. Ime micsoda hatalmas, megmásíthatatlan és megdönthetetlen igazság csendül meg a felolvasott Igében.

A felvett Ige olvasásakor kettős gondolat és kérdés vetődött fel bennem, amelyre úgy éreztem magából az Igéből kell feleletet kapnom;

- 1.) Ki és hogyan biztosítja számomra szívem csendességét,
- 2.) Mi az áldása a szív csendességének.

1.) Az első kérdésre határozott és világos feleletet kaptam az Igében: Csak az Urban nyerhetem el. Csillapodjál le az Urban, — mondja Istennek Igéje. Keresd, találd meg Istent, ha megtaláltad helyezd Reá életedet, bizzál Benne megalkuvás és kételkedés nélkül és akkor elnyered a legnagyobb áldást: szived csendességét. De csak egyedül az Urban nyerheted el, hiába való minden más igyekezet.

Ezer és ezer ember tudna erről a megtapasztalásról bizonyosságot tenni. Olyanok is, akiknek különben mindenük, pénzük, tekintélyük meg volt, csak a szívük csendessége hiányzott. Mindent megkíséreltek, mindennel megpróbálkoztak, még talán pénz is megvásárolták volna, de csak azoknak sikerült megszerezniük, akik időközben megismerték és megtalálták az Urat. Viszont olyanok is, akiknek e földi kincsből talán semmijük

nem volt, meg volt azonban a nagy bizodalom az ő Istenük iránt. Megtapasztalták ezek valamennyien azt, hogy mennyire hatalmas és kegyelmes az Isten. Semmi és senki nem pótolhatja Őt ezen a világon. A világ kincsein is csak akkor van áldás, az ember csak akkor boldog vele igazán, ha Istent belső és külső életében mindenképpen fölé állítja.

Isten a szív csendességének legkönnyebben fölismerhető munkáját az Ő Fiának, Krisztusnak életében mutatta meg, Ő általa békélt meg a legtöbb szív, erősödött meg a legtöbb élet. Mennyi és mennyi embernek adott Ő békességet és boldogságot, mutatta meg az utat Isten felé, mentett meg elveszett lelkeket egyetlen szavával vagy intésével, mert Ő maga volt a szív csendességének megtestesítője. Nem törekedett külső kincsek gyarapítására, Ő mint Isten Fia tisztán látta, hogy az emberi élet kulcsa Isten kezében van, melyet kizárólag a belső életen keresztül nyerhetünk el. Hirdette uton utfélen az isteni váradalom hatalmas megnyugtató erejét, fölhevítte az emberiség figyelmét az Istennel való lelki közösség nagy áldásaira, hangsúlyozta, hogy csend csak akkor lesz az emberi szívben békesség és nyugalom csak akkor lehet ebben a világban, ha Isten szavára minden térd meghajol és hirdeti Istennek világot átfórmáló és megváltó erejét. E nélkül minden hiábavaló, mert ember Istent nem helyettesítheti, az Ő teremtő erejét nem pótolhatja. Lehetnek nagy elmék az emberek soraiban, napvilágot láthatnak nagy, esetleg csodálatra is méltó alkotásaik, megváltó erővel azonban csak egyedül Isten rendelkezhetik.

Az isteni munka ma is folytatódik, ennek folyamatossága soha meg nem szűnik, ha úgy találjuk, hogy a mi szívünk is háborog és csend után vágyódik, keressük Őt és ha valóban lelki-szomjúsággal epedünk utána egész bizonyosan reá akadunk a gyógyulás forrására.

2.) A második kérdés feleletét, hogy mi az áldása a szív csendességének, — maga az élet adta meg.

A szív csendjét birtokló ember egészen másképp látja ezt az egész világot, mint a belsőjünkben háborgók és nyugtalankodók. Nagy nyugalom szállja meg őket, nem dobják oda lelküket zsákmányul az élet viharainak, nem veszik át a külső élet ártalmas rezgéseit, biztos alapokon nyugosznak, minden reménységünkben Istenre építenek.

Az ilyen embernek van igazán lelki élete, van egyházi, nemzeti, családi öröme. Tud építeni, reményt kelteni, buzdítani. Nem esik kétségbe, nem veszi el bizalmát még a külső élet

legnagyobb veszedelmeiben és háborúságaiban sem. Olyan, mint a sziklára épített ház a fővenyre épített mellett, biztosan, hátróztottan áll, másokba is bátorságot, reménységet önt.

A mi mindig küzdő Református Anyaszentegyházunk ilyen csendes szívü, Istenben bizó hiveket kíván látni maga körül. Mert ezek azok, akik nemcsak a mának, de a holnapnak is élve hirdetik és terjesztik a nagy isteni igazságok feltétlen uralmát és diadalát. Ennek köszönhetjük a reformáció utrakelését és igazságainak érvényre jutását. Ennek köszönhetjük azt, hogy ma is megvagyunk a sok-sok csábitgatás és üldöztetés után. A református ember, ha komolyan veszi küldetését igazán tud bizni Istenében és így megszerezve szívének csendességét tud élni az isteni áldások reánk áradó nagy sokaságával.

Ilyen emberekre van szükségünk a mi szegény Magyar ¹⁻⁷ ~~Hazánk~~ ^{Magyar} jövődjének kiépítésében. Isten nélkül nincs nemzeti élet. Istenben vetett bizodalom nélkül nem lehet igaz magyar ember (ebben a hazában). Mielőtt bármit is cselekednénk, mindig Istenre tekintünk, Ő mindig megadja a legjobb választ töprengéseinkre.

Az egész világ egy nagy forrongásban emésztdik. Minden egyház, minden nemzet törekszik a legtöbb és számára legértékesebb megmentésére. Az idegek munkában vannak, nincs ki-mélet, nincs kegyelem, vigyázzunk, örködjünk, nehogy valamit is elveszithessünk.

Az Ige szól hozzánk, most különös hangsullal: „Csillapodjál le az Urban és várjad őt.“ Református magyar ember hallgasd meg Istennek hozzád intézett fölhívását! És ha úgy érzed, hogy talán még nem vagy egészen erős az Ur várására, hozd napvilágra magadból a mindent uraló hatalmas belső értékeidet, csillapodjál le a te Istenedben, nyugodjál meg a te Uradban, hogy a te szived csendessége uralja belső és külső világodat!

Akinek van füle a hallásra hallja, mit szól a Lélek a gyülekezethez. Ámen.

Elmondott az ORLE komáromi konferenciáján, 1940. augusztus havában.

Batta Pál
szádelői lelkipásztor.

Csend a mennyben.

Jel. 8: 1. És mikor felnyitotta a hetedik pecsétet, lón nagy csendesség a mennyben, mintegy fél óráig.

Kedves Testvéreim! Ha meg akarom határozni azt, hogy mi a csend, akkor legkönnyebb először is a fizika terére gondolnom és valami ilyesmit mondanom: a csend a zajnak, hangnak tökéletes hiánya, tehát akkor áll elő, ha a hangot hordozó közegek, levegő, víz stb., teljes nyugalomban vannak és nem izgatják halló idegeimet. Tehát bizonyos mértékig szükséges hozzá a nyugalom. Ha a pszichológia terére lépek, beszélhetek a lélek csendjéről is, ami alatt olyan állapotot értek, amikor akarati, érzés és gondolati világom között nyugalom áll fenn. A vallás világában akkor van csend a szivemben, ha Isten akarata és az én akaratom között áll fenn ez a nyugalom. Ha az én dacos bűnös emberi énem eltűnik, feloldódik Krisztusban. A filozófia körülíró módszerével (fenomenológia) arról beszélne, hogy a csend az hiány, negativum, a zajnak a hiánya. Tehát csak ott lehet róla beszélni, ahol élő lények vannak felruházva érzékkel a zaj és ennek a hiányának, a csendnek az észrevételére. A hegyek bérce nem hallják meg tovarobogó viharok menyörgéseit és nem veszik észre, amikor a télnek csendje rászáll. Tehát vele kapcsolatban értelmetlen dolog csendről beszélnünk. A dolgoknak és így a csendnek is csak velünk, gondolkodó és észlelő lényekkel kapcsolatban van jelentése.

Ebből az idevetített pár gondolatból is látjuk, hogy mily sok szempontból vizsgálhatjuk a csendet! De most hagyjuk el a tudományos meghatározásokat és nézzük az életet. Itt az a legfontosabb kérdés, mit jelent neked a csend?

Én tudom, van olyan csend, ami után vágyódsz és van olyan csend, amitől rettegve félsz. Amikor beleveted magad a munka tengerébe, amikor nincs nyugtod és idegeidet a percek ebben a rohanó életben úgy ingerlik a maguk kisebb nagyobb szurásaival, mint a torreádor törsturásaival a feláldozásra szánt állatot, akkor vágyódsz a csend után. Vágyódsz egy erdő mélye után, ahol nincs se pósta, se telefon, nincsenek se panaszos, se dicsekvő emberek csak csend, csend és csend. Vagy amikor lelked háborog, amikor nincs nyugtod, amikor megpróbáltatások előtt állasz, akkor vágyakozol az imádkozás csendje után. Az után az imádkozás csendje után, amelyik megnyugtat, biztossá tesz, érzed, hogy Isten elé vezet.

De van ám félelmetes csend is! Van csend, amitől menekülnél, ha lehetne. A súlyos betegnek nagyon hosszú minden éjszaka és gyötrő annak méla csendje. Szomoru csend borul minden családra, ahol egy kis csacsogó, beszédes gyermekajak némul el a halál csendjében. Szinte nehéz elhinni, hogy nincs itt tübbé. De az üres hintaszék, az összehajtogatott kis ruhácskák irtózatoss néma csöndjükkel bizonyítgatják, nincs itt gyermeked. Az elhagyott szerelmes hiába beszél becéző szavakat, nem válaszol rá senki, csak a nagy csend. És ez a nagy csend megroppantja szívet. Életed társa hagyott el talán? Eddig észre sem vetted hangját körülötted és most úgy érzed, megül a csend, amit itt hagyott maga után. Ez a csend nem kell. Vágyódsz a vigasztaló zaj után.

De van még egy másfajta csend is. Az amikor a nagy kérdések eldőlnek. A legnagyobb viharok előtt le szokott csenevedni a levegő. Nem zizzenik semmi sem. Mig egyszer csak hirtelen lerobban a vihar. De már előtte a nagy csendben ember állat valami idegizgató feszültséget érez.

Ilyen csend az, amikor a nagy beteg ágyánál megáll az orvos, hogy megmondja a hozzátartozóknak véleményét: élet, vagy halál! Mily borzasztó hang az, amikor elhangzik az orvos ajkáról talán éppen afölött, akit legjobban szeretnénk megtartani, a vélemény: meg fog halni!

Ilyen csend az, amikor a bírő itél élet és halál fölött. A tárgyaló terem megnémul. Elül minden zaj. Nem csak a vádlott, de mindenki megfeszült idegekkel várja az ítéletet és egyszerre reménykedik, hogy talán élet, de fél is, mert talán halál lesz az ítélet. És félelmessé lesz a néma csend, mikor megtöri a bírő szava: „meg kell halnod!”

Ez a mindent lekötő feszült csend, megmerevedett várakozás csendül ki alapigénkből is: „És mikor felnyitotta a hetedik pecsétet, lőn nagy csendesség a mennyben, mintegy fél-óráig.”

Hat pecsét már fel volt tépve. Minden pecsét újabb pusztulást és ítéletet hozott a világra. Most itt az utolsó pecsét. Isten ítéletének a bekoronázása. Mit rejthet ez magában?

A királyi széken ül a Bárány, a Krisztus. Kezében a könyv. Körülötte az angyalok és a vének. A hetedik pecsét feltöréséhez hét angyal kell, akik a trombitákat fújják. A föld nyögni fog a trombitálások sulya alatt. Minden alkalommal súlyosabbnál, súlyosabb ítélet közeledik a teremtett világ felé.

Mély csend lesz urrá a mennyben is. Azt mondja igénk,

mintegy fél óra hosszat tartott ez a csend. Ez természetesen csak az érzékeltetésre van szánva, hogy el tudjuk képzelni, mily nagy dolog történik. A várakozásnak ez a kifejezett csendje először is azt érzékelteti, hogy az angyalok és a mennyiek is meghatódnak a nagy dolgok fölött. Mintahogy láttuk a Bibliában másutt,¹ Jézus is sirt Jeruzsálem pusztulása miatt. Most a mennyei sereg meghatódva hallgat mély csendben, hogy mi fog történni a világgal. De érzékelteti még azt is ez a nagy csend, hogy rettentő ítélet közeledik, amit az Isten mond ki.

Valóban megszólalnak a trombiták. Hull a földre az ítélet. Tűz és méreg emésztí az élőket, a földet, a vizeket. Az utolsó három trombitászó jelenti a három jajt. Isten elpusztítja azokat, akiknek homlokán nincsen ott az Istennek pecsétje. Akik hűséges gyermekei voltak, azokat megjelöli. Azoknak homlokán ott van az Isten pecsétje.

Kedves Testvérem! Most, amikor olvassuk, hogy csend van a mennyben és elnémultak az angyalok, elnémultak a vének, legyen csend a Te szívedben is. Ebben a méla csendben, ami leereszkedik e templom boltozata alá, nézz végig magadon. Ott van-e rajtad az Isten pecsétje? Kezdődik az ítélet. Az első angyal már ajkához emelte a trombitát. A hetedik pecsét feltépve, Jajj neked bűnös világ! De hol a bűnös világ? Testvérem nézz a szívedbe! Nézzünk a szívünkbe, hogy nem mi vagyunk-e a bűnös világ? Nem ránk várnak-e a büntető angyalok? Nem ránk szól-e az Isten ítélete? Azt kell-e mondania a nagy Orvosnak, Krisztusnak ránk, a betegekre: meghalsz? Azt kellene mondani a bírónak, Istennek, ránk a bűnösökre: meg kell halnod?

Te, kit az Isten odaállított, hogy az Igéjét hirdesd, hirdeted-e azt hűséggel? A hirdetés alatt csak azt érted-e, hogy elpredikálsz a te gondolataidat, vagy engedelmeskedsz az Isten akaratának? Meglátogatod-e az árvákat, elhagyottakat, hitetleneket, testi és lelki betegeket? Isten ügyéért meg tudsz-e alázkodni is, ha kell, vagy emberi döllyföd letör minden igazságot? Ha ezekre gondolsz, csendben tud-e maradni lelkiismereted?

És Te, akit az Isten odaállított valami közösség élére, mit érzel, mit látsz ebben a nagy csendben? Életed megfelel-e hivatásodnak? Tiszta-e kezéd? tiszta lelked? Van-e benned lelkesedés? Le tudod-e győzni a fáradtság érzését, az unalmat a hivatás szent tüzevel? Tudsz-e erőt kérni imáidban Istentől? Vagy mindenről elfeledkeztél és mint kiaszott szálfa uszol az árral a hivatalos középuton?

Családapa, vagy édesanya! Mit látsz az ítélet előtti nagy csendben? Szíved hűséggel égett-e? Gondolatod odahaza volt-e? Mindjárt megzendül a trombita, elindul a nagy ítélet, csendben marad-e szíved? Nem marcangol-e a lelkiismeret? Vittél-e elég lelket a családod életébe? Vagy csak uralkodtál fölötte? Szeszélyeidet töltötted ki rajta? Imádkoztál-e eléggé szerettedért? Isten igéje áradt-e rajtad keresztül hitvesedbe, gyermekeid lelkébe? Vagy csak a nagyvilági élet, az etikett apró szilánkai azok, amit adtál? Vigyázz, a trombita szól és nem lesz többé áldott csend körülötted.

Nincs-e inkább a sátán pecsétje a homlokodra írva, mint az Istené? Amikor imára hajolsz, nem vagy-e farizeus? Amikor a legőszintébb képet mutatod-e, nem a legjobban csalsz-e? Az elrejtett gondolataid nem tartanak-e rabigában téged? Csend van-e a lelkedben? Csend van-e a szívedben?

Mennyi kérdés! Ki tudna mindeniknél csendben maradni?! De jaj nekünk, ha nem használjuk fel most e csendet és lélekben oda nem borulunk az Isten elé, a Bárány elé és nem kérjük Őt, hogy üsse homlokunkra az Isten pecsétjét!

Jer Testvérem, induljunk el együtt! Érzem a bűnöm súlyát. Rakjuk le az Ur szent Bárányára s ott a kereszt aljában békecséget lelünk.

Körül vesz bennünket e templom áhítatos csendje, szívünkben van életünk csendje s felettünk Isten ítélő csendje a mennyben. Omoljunk le e nagy csendben Isten színe előtt és kérjük Őt, hogy az ítéletkor, amikor megzendül mind a hét angyal trombitája, emeljen fel bennünket az üdvösségre. Ámen.

Elmondattott az ORLE komáromi konferenciáján, 1940. augusztus havában.

Szabó Dezső
kálózi lelkipásztor.

II. MAGUNK KÖZÖTT.

Magyar találkozás.

Két társaság a mulatóban:
Külön asztal s kétféle lélek,
Ott könnyű kedvel tréfa járja,
Itt komoly dolgokról beszélnek.

Az egyiknek a lelkét nyomta
A magyar sors keserve, átka,
A másiknak toppant a lába
S duhaj taktust dobolt a táncra.

Ez itt édest tölt a pohárba,
Az az övét könnyel keverte.
Azt vélte volna, aki látja,
Lehetetlen, hogy ez a kettő
Valaha egymást megérthesse.

De jött egy dallam valahonnan,
Egy hegedüs cincogni kezdte
S egyszerre együvé hangoltan
Az összes együtt énekelte.

Mért csak duhaj dal tesz testvérré?
Mért nem öleljük egymást máskor,
Csak amikor előnt a mámor?

Közös sors nyomorult magyarja,
Csak együtt érhetsz diadalra!

Ne csak a tánc, dal, zene hajtsa,
A munkát is együtt akarja
Az új idők új s egy magyarja!

1940. december 31.

Konkoly-Th. István

Nagyfiset.

Főth. Kálmán ref. telk. urnak

Nagykeszi

ap. Nemessósa

Gömörön m.

PRÉDIKÁTOR

Azelőtt: ÚTMUTATÓ.

FOLYÓIRAT

a református igehirdetés
szolgálatában.

Megjelenik havonta egyszer.

1941. április

VI. évfolyam.
4. szám.

Szerkeszti: KONKOLY-TH. ISTVÁN.

Jánosi, Gömör megye.

Kiadó: Babágh József, Léva.

Nyomatott: BABÁGH JÓZSEF könyvnyomdájában, Léván.

FELVIDÉKI PRÉDIKÁTOR

Felelős szerkesztő:
KONKOLY TH. ISTVÁN.
ref. lelkipásztor, em. főjegyző.
JÁNOSI, Gömör megye.

Előfizetési díj: Évi 8 p., félévenként 4 p. negyedévenként 2-25 p.

E füzet megtartása előfizetésre kötelez.

E füzet tartalma:

I. A katedrában:

Isten temploma vagy. Virágvasárnap. (Esze Tamás.)
A három vélemény. Nagypénteki. (Darányi Lajos.)
Ha fel nem támadott. Husvét. (Göde Lajos.)
A hit vallomása. Husvét utáni. (Bacsó Gyula.)
A Sátán, mint a testiség harcosa. (Dr. Csomár Zoltán.)

II. Beszédvázlatok:

Aki legtöbbet adott. Nagypénteki. (Lengyel József.)
Az Ur színe előtt. (Nagy Lajos.)

III. Vallásos estén:

Tompa Mihály öröksége. Vers. (Konkoly-Th. István.)

A postatakarékpénztári csekkszámra címe és száma:

*Konkoly-Th. István ref. lelkész, Jánosi, Gömör-m. 10.114. sz.
Ezen kívül beküldhető az előfizetés a következő csekkszám-
lára is: Rimaszombat és Vidéke Hitelszövetkezet, 71.596. sz.
Ez utóbbira rá kell írni a hátsó oldalon, hogy „a Pédikátorra.”*

FELVIDÉKI PRÉDIKÁTOR FOLYÓIRAT

a református igehirdetés szolgálatában.

Szerkeszti:
KONKOLY THEGE ISTVÁN.

VI. évfolyam.

4. szám.

I. KATEDRÁBAN.

Isten temploma vagy!

(Virágvasárnap.)

Lekció: Máté 21. 1-17.
Textus: I. Kor. 3. 16-17.

Milyen szép a nyári égbolt: sehol egy felhő. A kék ég „vihartalan, csendes napot ígér.” Azután hirtelen-váratlan elfeketedik az ég alja, jön a vihar. Előbb még levél se mozdult, ág se rezdült, s most vihar tépi a fákat és a háztetőket, mert Isten ítélete jár a határ felett.

Ilyen a virágvasárnap története is. Reggel még zöld ágakkal, ünnepi kiáltásokkal köszönti Jézust Jeruzsálem népe, s úgy fogadja, mint ahogy királyát szokta fogadni a város. Azt gondolhatnánk, hogy a virágvasárnap a béke és az öröm ünnepe. Estére már semmi sem marad a bevonulás fényéből és örömeiből, Jézus is kimegy a városból Bethániába, mert „igyekeznek vala őt elveszíteni”. Az emberek szívesen fogadják azt a Krisztust, aki „békességet hoz népe javára”: vigasztal és csodákat tesz, de elfordul attól a Krisztustól, aki rámutat bűneikre, Isten ítéletét hirdeti és gyakorolja.

Ezen a virágvasárnapon az ítéletmondó Krisztussal lesz az igében találkozásunk. Igehirdetésünk két főrészből fog állani, beszélünk

a) arról az ítéletről, melyet Jézus a templomrontó zsidók felett tartott, azután

b) arról az ítéletről, melyet felettünk kellene tartania, akik a lélek templomának megrontói vagyunk,

c) hogy végül előttünk álljon a virágvasárnap ünnepének nagy tanítása, az igazi virágvasárnapi tanítás:

„Menjünk elébe Urunknak,
S vigyünk pálmaágak helyett
Alázatos, tiszta lelket.“ (43. dics.)

I.

„És beméne Jézus az Isten templomába.“ A zsidó népnek csak egy temploma volt: a Sion hegyén lévő istenháza. Erről a templomról szól az a zsoltáréneke, melyet mindenütt olyan szívesen énekelnek a református keresztyének, a LXV. zsoltár: „A Sionnak hegyén Ur Isten! tied a dicséret.“ — Aki tudni akarja, hogy mi volt e sokat szenvedett nép számára temploma, vegye elő a LXXXIV. zsoltárt, a templom áhitatában Istenével találkozó léleknek ezt a felkiáltását: „Óh seregeknek Istene! mily kedves gyönyörűsége a te szerelmes hajlékidnak!“

A templom az igazság háza és a békesség szigete. Itt nem ámitanak el téged, hamis tudományra sem tanítanak, félre sem vezetnek, azt kapod, ami javadra és üdvösségedre való. Az igazság után vágyó lélek úgy szereti a templomot, mint a szomjuhozó a tiszta vizet. „Háboru van kint a nagyvilágban“, nyugtalanság és békétlenség benned is, a templom megnyugtat, megbékít, mert Isten szigete, Isten menedékvárosa a háborgó világban. Jaj annak a kornak és annak a népnek, melynek már temploma nincsen! Hogy milyen jó a templom, azok tudják csak, akiknek nincsen temploma: az idegenben, a szórványban, vagy szétszórtságban elő reformátusok.

Bizony, az Isten temploma szent, s aki az Isten templomát megrontja, megérdemli, hogy megrontsa azt az Isten. Mikor a virágvasárnap történetében azt olvassuk, hogy „beméne Jézus az Isten templomába, és kiüzé mindazokat, akik árulnak és vásárolnak vala a templomban; és a pénzváltók asztalait és a galambárusok székeit felforgatá“, valamennyien az ő pártján vagyunk, és mindnyájan osztozunk az ő felháborodásában: „Az én házam imádság házának mondatik, ti pedig azt latroknak barlangjává tettétek.“

Még a templomkerülő ember is helyesli azt az ítéletet, amit Jézus a templomfertőtlenítő zsidók felett tart; a templom szent azok számára is, akik csak kívülről látják és áldásaiban

nem részesülnek. Amikor vagy husz esztendővel ezelőtt egy nagy alföldi város templomát az istentelenek megfertőztették, éppen az a férfi állt ki a templom védelmére, aki híres volt arról, hogy nem templomjáró. Ő követelte legjobban a megtorlást, mert szíve mélyéig fel volt háborodva azon, ami történt. Gondoljátok el, a mi templomunkat bántaná, vagy csufolná meg valaki... Mindnyájan az igével együtt vallanánk, aki a templomot megrontja, rontsa meg azt az Isten, mert az Isten temploma szent!

Mennyire egyek vagyunk mi mindnyájan ebben az igazságban: igaza van Jézusnak, amikor korbácsot ragad és kiveri az imádság házából a kufárokat az első virágvasárnap ünnepén.

II.

Mennyire helyeseljük mi Jézus e cselekedetét, hogy követnénk mindnyájan, ha sor kerülne rá, pedig benne adva van a mi megítéltetésünk. Isten igéje azzal vádol minket ez ünnepen, hogy részesek vagyunk a jeruzsálemiek bűnében, templomrontók vagyunk mi valamennyien. „Nem tudjátok-e, hogy ti Isten temploma vagytok, és az Isten lelke lakozik bennetek? Az Istennek temploma szent, ezek vagytok ti.“

Az ember Istentől szabott rendeltetése az, hogy az ő dicsőségének temploma legyen, szent, mint a templom, igaz, mint a templomi ige, békességes, mint amilyen a templom békéje.

Emlékezzetek mindnyájan az emberteremtés történetére. Isten sárból formálja meg az ember testét. Porsátor a testünk. Szélben omladozó, bajban roskadozó sátor. Olyan, mint a többi teremtmény teste, csak gyengébb, szánandóbb valamennyi teremtményénél. Aki a testre épít, veszedelmet arat a testből... A test dicsősége semmi önmagában.

Ez a mi esendő testünk az ige tanítása szerint mégis templom, mert Isten a maga lelkéből lehelt bele lelket. „Nem tudjátok-e, hogy az Isten lelke lakozik bennetek?“ Az ember legnagyobb dicsősége, hogy Isten lelkének hordozója, tehát Isten temploma. Az Istennek temploma szent, ezek vagytok ti.“ Isten azért teremtett téged, hogy dicsőségének hordozója, azaz temploma légy. Éppen ezért e virágvasárnap ünnepén úgy néz rád Isten, ahogyan Jézus nézte a Sion hegyén levő kőtemplomot; azt vizsgálja, azt keresi, vajjon templom vagy-e igazán, s makulátlan templom vagy-e; szent, igaz és békességes-e, mint az igazi templom, vagy pedig megromlott, mint a jeruzsálemi?

Ime ez a virágvasárnapi kérdés. Erre kell felelnem, erre

kell felelned, erre kell feleletet adni mindnyájunknak, ha igazán ünnepeljük ezt a napot. Mit felelsz?

Istennek erre a kérdésre csak egy őszinte válaszunk lehet: Megromlott templomod vagyok Uram, megfertőztetett, mint ama jeruzsálemi.

„Senki se csalja meg magát.“ Szent vagyok-é, igaz vagyok-é, békességre igyekvő vagyok-é? Ha emberi mértékkel mérem meg magamat, akkor is mennyi rutságot találok önmagamban, mennyi bünt és mennyi hiábavalóságot. Pedig nem emberi mértékkel méretünk, Isten mértéke alatt állunk most is. S vajjon a lelkünk imádság háza-é, mint a templom? Vagy az átok háza, a lázadásé, a kételkedő kiáltásé, vagy a keserűségé? Nem a lélek az ur a testem felett, testem vágyai, szenvedélyei kerítették hatalmukba a lelkemet, ez a fő nyomoruságunk.

Isten előtt minek is tagadnánk, hiszen Ő ismeri a titkon való gondolatokat és vizsgálja a mi lelkünk mélységeit is. Akkor lesz igazán istentisztelet a mi mostani összegyülekezésünk, ha bűnvallással állunk Isten elé: Megrontottuk a te templomod, bizony latroknak barlangjává tettük azt, s ezért méltók vagyunk ítéletedre Urunk!

Ime, ez a virágvasárnap történetéből adódó tanulság: Isten ítéletét érdemeljük. Megérdemeljük, hogy jöjjön Isten, sujtson és ostorozzon, mint Jézus a kufárokat a jeruzsálemi szentházban, mert „ha valaki az Isten templomát megrontja, megrontja azt az Isten.“

III.

Igy jutottunk el elmélkedésünk során református keresztyén hitünk nagy igazságához: „Csak az Urnak a kegyelme, hogy még mindig élünk.“ Biránk Isten, senki sem állhat meg ítélete előtt, hiszen mindnyájan vétkeztünk és szükölködünk Isten dicsősége nélkül. De atyánk is és ezért könyörülő hozzánk Isten, mint az atya a fiakhoz. Így két ajtó áll nyitva előttünk: az ítélet és a kegyelem. Valamelyiken át kell mennünk, mert így, ahogy vagyunk, nem maradhatunk.

Aki valóban istentiszteletet gyakorolt ezen az ünnepnapon, az megrendülve felismerte, valóságos állapotát: megromlott templomhoz hasonló, latrok barlangjává lett, s ez a felismerés bánatra indítja. Az ilyen embernek ünneplése nem külső ünneplés lesz csupán, hanem virágvasárnapi énekünk szerint: pálmák helyett alázatos lelket visz a szabadító, büntől megtisztító Krisztusa elé.

S ha vele találkozott, őt elfogadta, lelkében csendesség támad, mint a templomban; az a csend és tisztaság, ami a természetben, mikor elvonul a vihar s a felhők mögül előtörnek a napsugarak.

Menj elébe Uradnak!

Esze Tamás.

A három vélemény.

Lekció: Lukács 23: 33-43.
Textus: Lukács 23: 42-43.

Nagypénteki bűnbánó gyülekezet!

Ha elolvassuk az első nagypéntek részletesen megírt történetét, akkor látjuk, hogy a megfeszített Jézussal szemben senki sem tudott közömbös maradni. Mindenki állást foglalt vagy mellette, vagy ellene.

A mostani nagypénteki prédikációnkban három ilyen magatartást, három, Jézusról alkotott véleményt nézünk meg.

I. Az első vélemény a tömegé. II. A második a megátalkodott gonosztevőé. III. A harmadik vélemény a megtérő gonosztevőé.

I.

A tömeg a megfeszített Jézusban a teljesen legyőzött ellenséget látta. Az volt róla a véleménye, hogy a bűnös elvette méltó büntetését. Ha lett volna a tömegben valaki, aki előbb egy kicsit Isten fiának tartotta volna Jézust, most az is úgy érezte, hogy tévedett. Pironkodva vallotta be legalább önmaga előtt, hogy megtévesztette, félrevezette Jézus. Hát lehet-e az Isten fia az, aki két gonosztevő között van megfeszítve? Lehet-e az Isten fia, a megígért Messiás az, akivel azt csinálhattak, amit akartak, akinek védelmére nem szállott le angyali sereg? — Lehet-e a világot meggyőző Krisztus az, aki legyőzöten, megalázottan, véresen ott haldoklik a gyalázat fáján, a kereszten?

A tömeg sohasem fogja azt megérteni, hogy mindez lehet.

A tömeg sohasem fogja azt megérteni, hogy Isten a megváltás munkáját, a hívő lelkek kárhozattól való megszabadítását úgy végezte el, hogy odaadta a Fiát szenvedésre, gyalázatra. A tömeg sohasem fogja megérteni, hogy Isten mindig akkor győz, amikor látszólag végleg elbukott. Isten mindig azokat emeli magához, akik az alázat és a gyalázat legmélyebb lépcsőfokát is

elérték. Azok az Isten választottai, akik még nagypénteken sem botránkoznak meg a szenvedő Jézusban. Azok értik meg Isten nagypénteki akaratát és tervét, akik a nagypénteki kereszt tövében önmaguk miatt esnek kétségbe. Mert felismerik abban a bűnóriásban, amely Jézust keresztre juttatta, a saját bűnüket, amely napról-napra csak nő.

Ez a győzelmi mámorban levő tömeg mit tehetett mást a legyőzött Jézus keresztje körül, minthogy csufolta Jézust. A tömeg csak csufolódni tud. Mindenki tett valami megjegyzést, mindenkinek volt egy csipős mondása és ezeken a tömeg, ez a nagy gyermek, nagyokat nevetett. A tömeg mindig a mások fájdalmából csinál tréfát, a tömeg a más könnyében és vérében talál igazi szórakozást. A hős karddal, fegyverrel és érvvel viaskodik, de a tömeg mindig nyelvöltögetéssel, gunnyal és csufolódással indul el útjára. Milyen nagy lehetett a Krisztus szeretete, aki nem vágott vissza, aki türt, aki ezért a csufoló tömegért imádkozott.

Testvérem! Annyi van belőled Krisztusból, amennyire türelemmel, megbocsátással tudod elviselni azokat a csufolóásokat, gunyszavakat, amelyeket tefeléd szór a nagypénteki tömeg örököse, a mai tömeg. Annyi közöd van Krisztushoz, amennyiben Krisztusért érnek téged a csufoló és gunyoló szavak.

Láttuk a nagypénteki tömeg magatartását. Kétségbe kell esnünk a látottakon, mert mi is beletartozunk a tömegbe és minket is a tömeg irányít. Azt csináljuk, amit a többség csinál, az vagyunk, ami a falu. Ugy viselkedünk, úgy öltözködünk, úgy szórakozunk, ahogy a másik. Sokszor magunk is látjuk, hogy az nem jó, de nincs erőnk ellent állni. Visz az áradat, a tömeg. Nagypénteken az az Isten akarat, hogy a tömeg alakuljon át gyülekezetté. A tömeg és a gyülekezet között az a különbség, hogy a tömeg gunyolja és legfeljebb jelvénynek használja a szenvedő Jézust és az ő keresztjét, a gyülekezet pedig imádja Krisztust, neki engedelmeskedik és vele és érette szenvedni is tud. Ó milyen jó lenne, ha Krisztus ebben a templomban, ezen a magyar földön nem tömeget, hanem gyülekezetet találna.

II.

A második vélemény a megátalkodott gonosztevő véleménye volt. Ő Krisztustól testi szabadítást várt. Ő ezalatt a szó alatt, hogy Krisztus, azt értette, hogy Jézus tegyen valami olyan csudát, hogy ők mind a hárman szálljanak le a keresztről,

gyógyuljon be a sebük, álljanak bosszút az ellenségén, a csufoló tömeget szórják szét, vagy öljék meg. Azt mondja ez a gonosztevő: Ha te vagy a Krisztus, akkor szabadítsd meg magadat is, minket is. Vagyis ő csak akkor hajlandó a Krisztusnak elfogadni a mellette megfeszítettet, ha ez a szabadulást adja. Vagyis azaz ember kikötéssel fordul Krisztushoz. — Azt mondja, hogyha adod a földi szabadítást, akkor elfogadlak Krisztusomnak, ha nem adod, akkor nem kellessz nekem.

Ez a vélemény a legáltalánosabb Krisztusról miközöttünk is. Mi is földi javakat, földi boldogságot kérünk Jézustól. Olyan-nak tartjuk Jézust, mint egy hatalmas biztosító intézetet. Földi javakat akarunk nála megtalálni, általa megőriztetni és visszanyerni. Akkor fordulunk hozzá, amikor már veszélyben vagyunk. Mi csak a kérő imádságot ismerjük, a hálaadót már nem. És a kérő imádságok is egészségről, boldogságról, békeségről, jólétről, nyugalomról szólnak. És ha ezeket nem kapjuk meg, akkor szomorú lesz a szívünk mindhalálig, akkor elmaradunk a templomból és otthon sem kulcsoljuk össze a kezünket imádságra. Kikötéssel imádkozunk. Idetapadunk a földhöz, csak földi javakat kérünk.

Ez talán még jobban fáj Jézusnak, mint a tömeg gunyokaja. Szomorúan néz végig rajtunk és ebben a tekintetében azt mondja, hogy akkor ő nem tud minket megajándékozni, ha mi csak a földre tekintünk. Akkor mi sohasem fogjuk megismerni annak a kegyelemnek jóságát, amit nagypénteken szerzett, ha mi csak földi nyomoruságoktól, betegségektől és boldogtalanságoktól akarunk megszabadulni. Krisztus szeretetéből csak a morzsa jut annak, aki csak ebben a földi életben akar általa valamit elérni.

Ha valaki csak földi szabadítást vár Jézustól, az semmi vigasztalást nem érezhet meg a kereszt alatt. Az ilyen ember nagypénteken csak lemondani tud.

III.

A szenvedő Jézusról a harmadik vélemény a megtért gonosztevő véleménye. Ez az a vélemény, amit minden igazi keresztyénnek meg kell tanulni.

Ez a gonosztevő megérezte, hogy az ő földi élete már elveszett. Megérezte azt is, hogy nem veszett volna el a földi élete, ha előbb találkozott volna Istennel, ha előbb megéreztette volna vele valaki azt, hogy milyen nagy az Isten szeretete, hogy mire képes Isten, csak hogy hazavezesse, megtérésre bírja

és üdvözítse az embert. Szomoruan állapítja meg a megfeszített gonosztevő, hogy ő erről lekésett. Csunya, hányatott, szennyes, gonosz életet élt. Pedig mennyivel jobb lett volna tiszta, áldott, szeretetet sugárzó életet élni. A sebeknél jobban fáj, hogy nem ilyen volt az élete, de érzi, hogy azon már Krisztus sem tud segíteni. Minden, ami földi, menthetetlenül, visszahozhatatlanul elveszett. Nem sir, nem káromkodik és nem zugolódik miatta, mert érzi, hogy felelős ő is azért, hogy elveszett az élete. Neki kellett az élvezet, őt vitte az indulata, az ő kezéhez tapadt a más vére, a más könnye, a más átka. Méltán van rajta büntetés, az elkerülhetetlen végzet.

Érzi a megtért gonosztevő, hogy a földi élet elveszett, de azt is megérzi, hogy még sem vészett el minden. A földi életen a halálon túl is van valami. És ez a valami több, mint az, ami a bölcső és a koporsó között van. Ha nem lenne a halálon túl semmi, ha nem lenne lélek, ha nem lenne örökélet, akkor Krisztus nem halna meg és nem így halna meg. És ekkor ez a gonosztevő egy eltékozolt földi élet után kinyújtja imádságát a másik élet, az örökélet után.

Ő is kér az imádságban. Ennyit kér: Emlékezzél meg rólam a Te országodban. Krisztusra bizza azt, hogy mit jelentsen ez a megemlékezés. És Krisztus felelt is neki: Még ma velem leszel a paradicsomban, vagyis az Isten országában, mennyországban.

Nem a tömeg, nem a másik megfeszített, hanem ez a gonosztevő látta meg a nagypénteki szenvedő Jézus igazi arcát és az ő igaz munkáját.

Krisztus a lelket akarja megmenteni, Krisztus az örökéletet akarja biztosítani.

Áldott legyen Isten, hogy mi még a földi életet is megnyerhetjük. Mi megtérhetünk, elfordulhatunk a gonosztól, és már ebben a földi életben úgy élhetünk, mint az ő gyermekei.

Keresztyén Testvéreim! Mi sem lehetünk közömbösek a szenvedő Jézussal szemben. Nekünk is döntenünk kell. Legyen mindnyájunknak ez döntése: Tisztítsd meg a földi életemet, mentsd meg a lelkem üdvösségét én áldott Krisztusom és akkor a szenvedések és a veszteségek között is boldog vagyok. Ámen.

Darányi Lajos.

Ha fel nem támadott . . .

Mk. 16: 1-8. I. Kor. 15: 14-20.

Ujra itt van a husvét. Amint felragyogott ennek hajnala, lelkünk megtelt az életnek, a jövőnek reménységével. Amint feljöttünk ebbe az édesatyai hajlékba, szinte megjelent előttünk a feltört koporsó, szinte láttuk az élet Fejedelmét, amint diadallal, dicsőséggel áll meg a legyőzött halál fölött és napsugárban fürdő arccal emeli ég felé a sirboltoknak földre néző faklyáját. Szívünkben önfeledten csordul ki az ének: „ Él a Jézus, a mi fejünk! Keresztyének, énekeljünk, Ülvén husvét ünnepeket, Uj győzedelmi éneket! . . . ”

S mikor elnémult az ének, én megállok előttetek és egy különös Igét olvasok fel. „Ha Krisztus fel nem támadott, akkor hiábavaló a mi prédikálásunk, de hiábavaló a ti hitetek is . . . ”

Ha Krisztus fel nem támadott . . . Hát voltak vagy vannak olyanok, akik kétségbe vonták az Ur feltámadásának valóságát? Igen. Mindjárt a diadalmas husvét után voltak, akik nemcsak kétségbe vonták, hanem egyenesen tagadták azt. Sőt mivel nem lehetett egyszerűen napirendre térni fölötte, mindjárt akadtak olyanok, akik kész magyarázattal álltak elő, hogy hogyan történhetett meg a világnak ez a nem a legnagyobb csodája, hanem a legnagyobb ámitása.

Talán nem leszek ünneprontó, ha ez ünnepi alkalommal ezeknek a világ szerint bölcs embereknek a magyarázatával foglalkozom. Hiszem, hogy ezek a magyarázatok csak olyanok lesznek a mi lelkünk ünnepén, mint az az árnyék, melyet egy futó felhő borít a földre. A felhő elszáll. Az árnyék eltűnik. A nap, a felséges nap előragyog és ez a ragyogás bearanyozza az árnyék helyét.

1. Az első legrégebb magyarázat az, hogy a Mester valóban kikelt a sírból, de csakis azért, mert meg sem halt.

Ezek a kételkedők így próbálják visszaadni az eseményt. Mikor az Urat megfeszítették, nagyon forrón tüzött alá a nap. Részint a nagy forróságtól, részint a megfeszítéssel együtt járó emberfeletti kintól a Mester hamar önkivületi állapotba esett. Látszólag halott volt. A keresztről hamar levették, mert jött a szombat és nem akarták, hogy teste a nyugalom napján ott függjön. A levett testet beléhelyezték Arimáthiai József sírjába. Ott az elaléltat jótékony hűvösség vette körül. Ennek hatása alatt magához tért. Kijött a sírból és így ment az egyes tanítványokhoz.

Némelyek tehát így kívánják magyarázatát adni annak a csodálatos eseménynek. Nem is lehet őket elítélni érte. Az ember azért van felruházva értelemmel, hogy igyekezzék mindenre magyarázatot keresni. Különösen olyan dologra, amely a maga csodálatos voltánál fogva eltér minden elhíhető eseménytől. Ha először halljuk ezt a magyarázatot, olyan könnyen hajlandók is vagyunk annak hitelt adni. Talán a legelső szóra rámondjuk, hogy bizony így történhetett, nincs benne semmi lehetetlen. Még magyarázatot is tudunk adni hozzá. Amint János evangéliuma elbeszéli, a két latornak lábszárait megtörték, mielőtt levették a keresztről, de Jézusét nem. Így tehát nem lehetett semmi akadály a annak, hogy az Ur a sírből kijöven, szabadon járhasson. Egészen természetes az is, hogy az örök, akik ott álltak a sír előtt, a szokatlan látvány miatt megrémültek és olyanokká lettek, mint a halottak.

Talán így beszélünk az első pillanatra. Ha azonban mélyebben elgondolkozunk az esemény fölött, lehetetlen, hogy meg ne lássuk ennek a föltevésnek tarthatatlanságát. Elsősorban is ugyanaz a János evangélista, aki megállapítja, hogy az ő lábszárát nem törték meg, azt is megírja, hogy mikor a Mester csontjának megtörésére került volna a sor, egyik katona a kiszendített test oldalába döfte dárdáját és a sebből már nem vér folyt, hanem vér és víz. Szóval a halott vére már kezdett felbomlani. Ezzel állapították meg, hogy a halál már beállott. Ehhez János még ezt is hozzáteszi: „És aki látta, bizonyosságot tett és az ő tanubizonyosága igaz.“ (Ján. 19: 35.) Ez a mostani nyelven annyit jelent, hogy maga János látta ezt és a jelenetet, mint szemtanu örökíti meg.

De ha János itt tévedett volna is, van egy másik mozzanat, amelyik kizárja annak a föltevésnek helyességét, hogy az Ur — a tetszhalálból felébredve — jött ki a sírből. Ha figyelemmel hallgattatok Márk evangéliomának azt a tudósítását, amelyet először olvastam fel, akkor bizonyosan emlékeztek egy kérdésre. Az asszonyok, mikor husvét reggelén kifelé mentek a sírhoz, ezt a kérdést vetették fel: „Kicsoda hengeríti el nekünk a követ a sír szájáról?“ Ez a kérdés azt mutatja, ami egyébként is természetes, hogy nagy, nehéz kő volt az, amellyel az Ur sírját beföldték. Hiszen a sír kővel való befödésének célja az volt, hogy a vadállatok hozzá ne tudjanak férközni a testhez és meg ne csonkítsák azt. S most egy pillanatra emlékezzünk csak vissza, hogyan történt az Ur elfogatása és annak a nagy pernek a lefolyása. Csütörtökön este elfogják. Egész éj-

jel gyötrik. Pénteken a megsanyargatott testre ráteszik a keresztet, amely alatt többször összeroskad. Fenn a kereszten idegeit és izmait szinte szétmarcangolják. A keresztről való levétel után gyorsba csavarják. S így teszik a sziklasírba. El lehet-e képzelni, hogy az ezek után magához tért ember akkora erőt tudott kifejteni, hogy a nagy követ elhengerítette a sírról? Azt hiszem, mindent inkább elképzelhetünk, mint ezt.

De mégis tegyük fel a lehetetlent. Tegyük fel, hogy mindez megtörtént. Jézus így kijön a sírből és elmegy a tanítványokhoz. Bekopogtat elgyötörve, megtörve, mint egy magát kinosan vonszoló kísértet, aki teher önmagának és mindazoknak, akik közel állnak hozzá. Ilyen szálnalmas állapotban alkalmas-e arra, hogy tanítványait az ő tudománya mellett holtig való kitartásra lelkesítse? Azt hiszem, hogy ez ellenkeznek minden emberi okossággal.

De még ha ezt a lehetetlen föltevést elfogadnók is, ezek a magyarázók még mindig adósok maradnának egy felelettel. Ha Jézus csak a tetszhalálból tért magához, később végérvényesen meg kellett halnia. Ez volna a történetnek természetes befejezése. Erről azonban sehol sem olvashatunk az egykorú irodalomban.

Ha mindezeket meggondoljuk, azt hiszem, mindnyájunk előtt tarthatatlanná válik az a föltevés, hogy az Ur feltámadása egy meggyötört embernek a tetszhalálból való magához térése volt.

2. Mások azt állítják, hogy az Ur feltámadását egyszerűen a tanítványok találták ki. Hogy Mesterük tanításait igazolják, ellopták szombaton éjjel az Ur testét és azt hirdették, hogy úgy támadott fel.

Ennek a föltevésnek már a Szentírásban is több helyen megtaláljuk a nyomát. Amint Máté evangélista elbeszéli, a főpapok már szombaton elmentek Pilátushoz és azt mondták neki: „Uram, emlékezünk, hogy ez a hitető még életében azt mondotta volt: Harmadnapra feltámadok. Parancsold meg azért, hogy őrizzék a sirt harmadnapig, nehogy az ő tanítványai odamenvén éjjel, ellopják őt és azt mondják a népnek: Feltámadott a halálból; és ez az utolsó hitetés gonoszabb legyen az elsőnél.“ (Mt. 27: 63-64.) Ugyancsak Máté beszéli el azt is, hogy az örök, miután magukhoz tértek, bementek a főpapokhoz és elmondták, hogy mi történt. „És egybegyűlvén a vénekkel együtt és tanácsot tartván, sok pénz adának a vitézeknek, ezt mondván: Mondjátok, hogy: Az ő tanítványai odajöven

éjjel, ellopták őt, mikor mi aluvánk.“ (Mt. 28: 12—13.)

A tagadóknak ez a magyarázata sokkal gyöngébb már az az első pillanatra is, mint amazoké. Azt olvassuk ugyanis az evangéliomokban, hogy a tanítványok a Mester elfogatása után mindnyájan szétszaladtak. Az elfogott Jézust csak ketten merték követni távolról, János és Péter. Azt is olvassuk, hogy a két legbátrabb közül is Péter háromszor megtagadta az ő Urát, éppen akkor, mikor legjobban fogadkozott, hogy hű lesz hozzá mindhalálig. Később a Cselekedetek könyvében szintén azt olvashatjuk, hogy mikor a zsidók mindenünnen fölsereglettek Jeruzsálembe, a tanítványok a félelem miatt egy kis szobában zárkóztak el. Ezek a tudósítások két dolgot mutatnak bizonyosan. Egyik az, hogy a Mesternek nem várt halála azokat az egyszerű tanítványokat rettenetesen lesújtotta. Ugy érezték, hogy minden reménységük összetört és minden eszményük porba hullott. Erőt vett rajtuk a csalódás és azzal együtt a félelem. Másik pedig az, hogy a zsidó nép vezetői nagyon éberrel vigyáztak. Mig egyrészt minden intézkedést megtettek az Ur testének őrizésére, másrészt rettegés alatt tartották a tanítványokat. Ilyen körülmények között föl lehet-e komolyan tétélezni, hogy a reményeikben csalódott és mindenfelől szemmel tartott tanítványok éjnek éjszakáján kimennek a sirhoz, hogy abból a fegyveres örök közül ellopják Mesterük testét? Ez a föltevés ellenkezik minden észszerűséggel.

De tegyük fel, hogy mégis megtették. Azonnal fölmerül a kérdés: mi volt a céljuk? Az, hogy megcsalják az egész világot? Ne felejtjük, hogy a tanítványok közül János száműzetést szenvedett a többiek pedig mindnyájan vértanui halált haltak. S mindezt azért, mert meg voltak győződve arról, hogy az ő drága Mesterük feltámadt a halálból. Vajjon szenvedtek volna-e, meghaltak volna-e, ha világcsalás lett volna az egész? Feláldozták volna-e életüket olyan ügyért, amelynek valótlanágát nekik kellett tudni legjobban? Csalni lehet azért, hogy abból a csalónak haszna származzék. De meghalnom csak olyan ügyért lehet, amelynek igazsága és szentsége drágább előttem az életnél.

Ha erre gondolunk, azt hiszem, mindnyájan világosan látjuk azt, hogy a feltámadásnak ez a cáfolata komoly ember előtt nem állhat meg.

3. Vannak olyanok is, akik azt állítják, hogy a feltámadásnak ez az egész története nem egyéb, mint az apostoloknak valami lázas látomása. Ők annyira fel voltak izgatva, hogy valósággal lázas álomban jártak. Ebben az állapotban úgy tetszett

nekik, hogy látják a Mestert, hallják a hangját. Pedig mig ezt látták és hallották, addig Jézus a természet rendje szerint csendesen porladt Arimáthiai József sírjában.

Ez a föltevés is elég tetszetősnek látszik. Hiszen sokszor előfordul, hogy emberek, akik nagyon belemélyednek egy gondolatba, nagyon foglalkoznak egy hozzájuk közel állónak a személyével, úgy érzik, hogy tényleg találkoznak vele.

Ha azonban komoly mérlegelés tárgyává tesszük ezt a feltevést, azt kell látnunk, hogy ez sem állhat meg.

Először nem állhat meg azért, mert nagyon sok emberről van szó, akiknek megjelent az Ur. Megjelent Mária Magdalénának, a tizenegy tanítványnak, az Emmausba menőknek, majd ismét Tamásnak. Megjelent Péternek és társainak, mikor azok halásztak a Genezáret taván. Végül megjelent az ötszáz atyafinak. Még ha feltételezzük is, hogy azok, akik naponként együtt voltak vele, mintegy vízióban látták Mesterüket, nem lehet föl-tételezni, hogy azok az ötszázán mind látták volna ugyanazt a látomást.

De van még egy ok, amely kizárja ennek a föltevésnek lehetőségét.

Nem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy Jézus feltámadásának megcáfolása életkérdés volt a jeruzsálemi zsidóságra nézve. A zsidó főpapoknak minden lehetséges eszközt fel kellett használniuk arra, hogy bebizonyítsák Jézus jövendöléseinek, így feltámadásának is a lehetetlenségét. Ha tényleg az történik, hogy az Ur teste ott van Arimáthiai József sírboltjában és a feltámadás egész története csak lázas álom, nem az lett volna-e a legkényelmesebb és legkézzelfoghatóbb cáfolat, hogy egyszerűen felmutassák a halott testet: — Imé itt van! Lássátok, az egész csak mese! . . . Nem tette volna-e ezt még a zsidóság? Hogy nem tette meg, annak csakis egy magyarázata lehet. Az, hogy Jézus valóban nem volt ott.

De életkérdés volt ez a keresztyénségre nézve is. Ezzel esett vagy állt az egész anyaszentegyház. Nagyon igaza van Pál apostolnak, mikor ezt mondja: „Ha Krisztus fel nem támadott, akkor hiábavaló a mi prédikálásunk, de hiábavaló a ti hitetek is.“ S hogy a gyászos nagypéntek után beállott a nagy fordulat, annak csak egy magyarázata lehet szintén. Az, amiről az apostol ezekben a szavakban tesz bizonyosságot: „Ámde Krisztus feltámadott a halottak közül, zsengejük lőn azoknak, akik elaludtak.“

Beszéljenek azért bármit az Istentől elfordult emberek, ta-

gadjanak bármilyen érveléssel a tagadók, mi a megszentelt igazság birtokában fölényes mosolygással tekintünk feléjük. Krisztus feltámadott! Ezt kiáltja nekünk kétezer év távolából a husvéti tanítványok csodálkozó és fénylő tekintete. Ezt hangoztatja a zsidó főpapok lázas kapkodása. Ezt erősítik meg a zsidóktól megvesztegetett vitézek. És ezt az a feltört pecsét, amely, mint valami bizonyágtevő vércsepp, ott sötélt az elmozdult kövön. Krisztus feltámadott! Ezt bizonyítja az anyaszentegyház kétezeréves küzdelme és reménysége. Ezt bizonyítja az én reménykedő szívem. „Nem halunk meg soha örökké, nem veszünk el semmit örökre. Ami elmúlt, szebb jövőben újra feltaláljuk.“

Félre tehát a kétkedéssel! Szálljon tova a felhő! Ragyogjon ki a napsugár! A husvét napfény világánál úgy lássuk meg az életet, amint van! A földi életet úgy, mint az örökélet magvetését! Az örökéletet pedig úgy, mint a földi élet magvetésének aratását! Élünk nemesen, tisztán, hitben, hogy az élet itt legyen részünktől Krisztusban való magvetés, s az élet legyen számunkra odafenn Krisztusban való boldog aratás! Ámen.

Göde Lajos.

A hit vallomása.

(Husvét utáni.)

Ján. 7: 31–38.
Róm. 10: 6. a, 7–11.

„Az emberi szellem hajlandó a hiábavaló okoskodásra“ — azt mondja Kálvin János. Nemcsak ma torkollik hitetlen tagadásba nagyon sok emberi gondolat. Meg volt ez régen a nagy reformátor idejében, de meg volt még régebben is.

Szentigénkben ugyanettől óvja a keresztyéneket Pál apostól, mert ameddig csak visszamenni képes az emlékezet, mindig két tábor volt az emberek között. Mig az egyik, a kisebbik sereg boldogan nyugodott meg a hit igazságaiban, — a másik, a nagyobbik, arra használta fel eszét és okoskodását, hogy énhitt buzgalommal azt oltogassa ki a lelkében, ami igazi fényessége, erőforrása, vigasztaló áldása lehet.

Mi most is azért jöttünk a templomba, vagy azért kellett volna idejönni mindenkinek, hogy hitből való igazságokat nyerjünk.

A hitből való igazság az, ami felemel, megvigasztal és erővel tölt el.

Sokszor úgy érzem, hogy a falusi gazdanép, tehát ti is, nagy hálával lehettek az Istennek sok-sok kegyelméért szert is, mivel oly közel helyezett szeretetének a csodáihoz. Amíg a városi ember, az iparos, munkás, vagy az irodák lakója könnyen megfélemlenhetik az Istenről, — itt „a természet nagy nagy nyitott könyvében“ minden Ő rá figyelmeztet. Aki bérét az emberektől veszi fel, úgy hét végén, vagy hónap elején, aki azt, ami a ledolgozott napok után esik mindig egyformán megkapja, akár árvíz borította el a környező vidéket, akár aszály pusztított el mindent, — aki csak úgy a füstös műhely világából, vagy a kemény járda szélről néz az Isten csodálatos alkotmányára, könnyen abba a hibába eshet, hogy a munkaadója és a bérfizetője, vagy a maga szorgalma és tehetsége mellett nem tudja meglátni a legnagyobbat: az Isten jóságát.

De akik itt élünk a kenyértermő mezőn és a virághímestétek között, akik felett az Ur ege szabadon ragyog, bizony mi jobban tudhatjuk, többször láthatjuk, mindig érezhetjük, hogy az Isten milyen hatalmas. Mindenekben, még a mi dolgainkban is Ő munkálkodik. Csodálatos és mégis valóság az Ő jósága.

Lehet nehéz, mostohán fizető a falusi gazdanép sorsa, mégis áldott alkalom ez. A világ szépséges csodái által is közel van Istenhez. Ha szívét konokul meg nem keményíti az Ur iránt, minden dolga Ő hozzá vezet.

Nos T.! ilyen Istennél megnyugvó lelkületet kíván tőlünk a mai Ige. Ilyet kíván a nagy és csodálatos valóságnak: Idvezítőnk feltámadásának befogadásában.

Tudom, mert ismerem a mai ember gondolkozását: Krisztus feltámadása az a kő, amelybe nagyon sokan beleütköznek. Olyan keresztyének, kik egész szívvel örülnek Krisztus születésén és egész lélekkel gyászolni tudnak fájdalmas halálán, csak fél szívvel, lelküknek sok hátsó gondolatával hisznek az Ur feltámadásában. Eszük nem tudja felfogni, értelmük nem képes befogadni ezt a tény, ezért hitetlenül, vagy közömbösen tekintenek rája.

Mit mondjunk ezeknek?

Legelőször is azt, hogyha okos észt senkibe sem önthetünk, még kevésbé adhatunk lelkébe élő hitet. Ezt nem földi ember, hanem az örök Isten adja.

Ugy adja, mint a forrásnak a vizet, mint a tavaszi ágnak a színes virágot. Boldog az, aki magában hordozhatja. De akinek lelke idegen tőle, azt a hit boldogító valósága felől soha senki ember fia meg nem győzheti.

Annyit azonban tehetünk, hogy a gyenge hitet erősítjük, a homályos látást tisztábbá és diadalmasabbá tesszük a magunk hitének lobogó szövetnekével.

Nos T.! A kétezer éves keresztyénség az élő és feltámadott Jézus dicsőségét hirdeti. Mi nem egy halott prófétában, nem egy elporladt nagy emberben hiszünk. Az első keresztyének még látták a Krisztus nyitott sírját, hallották hangját, felismerték testén a sebeket, szívökbe vésték utolsó földi meghagyásait a feltámadott Urnak.

És azóta, bár nemzedékek haltak el, egyik emberöltő a másik sírját ásta meg, mégis minden idők minden igaz keresztyénje az élő Krisztusban hitt. Hozzá imádkozott, tőle kért segítséget és nyert áldást, erőt, égi reménységet.

Nézzétek meg a keresztyén egyházakat. Mióta megvannak, mennyi ártó ellenségük volt. A zsidók dühe, a pogányság romboló hatalma, az újabb idők hitetlensége, istentagadása, mind-mind tönkretenni igyekezett.

Hacsak gyarló emberek tartották volna az egyházat, bizony ezerszer is megsemmisült volna már.

De a keresztyénség mégis diadalmasan áll. Az védelmezi, aki erősebb a bűnnél, a halálnál: a feltámadott és élő Krisztus. Ő. Az emberek gyengék lehetnek, megtántorodhatnak, hűtlenné válhatnak, de az elbukó, gyarló emberek felett titokzatosan és mégis érezhetőn viaskodik és győz általunk az Élet Fejedelme.

A hit embere azért nem töpreng, nem támaszt magának erőt felülmúló kérdéseket, szívében a hit látását nem pusztítja el, hanem boldog közvetlenséggel karolja át Élő Fejedelmét.

Vajjon a parányi bogár, ahogy ott a fűszál tövében él, fel-foghatja-e az emberek utjait, megértheti-e a mi világunkat? — Ugye nem!?

Mennyivel kisebbek vagyunk mi az örök és végtelen Istenhez képest. Hiszen mi csak teremtmények vagyunk Ő előtt, mindenható erejének alkotásai, hogy láthatnánk hát keresztül az Ő utjain, szent és titokzatos valóságán.

De ha nem is tudjuk kifürkészni az Urat, mégis benne élünk az Ő akaratának világában, érezzük, hogy cselekszik hatalmasan. Ezért a hit csendes szívvel nyugoszik meg Benne.

Embereknek lehetetlen végrehajtani a feltámadást, de lehetséges a boldog Istennek. Aki egyetlen szavával életet adott mindennek, aki az élet örök Hordozója, az ezt az életet meg is tudja ujitani.

Meg is ujitotta Szent Fiában, hogy Ő legyen első zsengejük mindazoknak, akik Benne hisznek.

* * *

Ezt a hitet nem elég bensőkben birtokolni, meg is kell azt alázatos bátorsággal vallani. Ezt tették Jézus első tanítványai, az apostolok. Ezt reformátoraink és minden kegyes őstünk. Mitőlünk is várja ennek megvalósítását Hitünk Élő Fejedelme.

Nem szégyelni való, nem gyermeketeg dolog, nem elmaradottság, vagy babona ez, hanem vallásunk sarkigazsága. Nálunk nélkül olyan volna, mintha a tavaszi fákból kivennék az élet nedvét. Ég felé terjenghetnének ágai, meglehetne minden gyökere, mégis halott lenne a fa.

A keresztyénség élete: az Élő Király: Krisztus. Életének jele az is, mikor bizonyosságot teszünk mellette.

De nemcsak mi tesszük ezt. Ő még inkább megmutatja élő hatalmát felettünk. Szívünk csendességében, hitünk diadaljaiban egyre boldogabban érezzük, hogy „szégyent nem vallanak akik Hozzá esedeznek.”

Valaki hisz Benne, meg nem szégyenül.

Bacsó Gyula
harmaci lelkész

A Sátán, mint a testiség harcosa.*

Máté IV. 1–4 v.

Minden nép ajkán él egy-egy legenda, vagy költött történet arról, hogy milyenek látja a népi képzelet a Sátánnak, a kísértőnek hatalmát ebben a világban. Vannak elhagyatott helyek, régi várromok, melyeknek viharverte, omladozó falaihoz sokszor a legképtelenebb legendák és mesék fűződnek, melyeknek központjában az Ördög a Gonoszság szelleme áll, sokszor elrettentő szörnyeteg formájában megszemélyesítve. A régi kor emberében erősebb volt az Ördögtől, a gonosz szellemtől való félelem, mint az Isten félelem. Benépesítette gonosz szellemekkel, boszorkányokkal a földet, akik embereket elvarázsolhatnak, állatokat megrontanak. Erről beszél az istenítéleteknek, az ördögüzéseknek az a sok eszköze, melyet mint védelmet alkalmaztak a Sátánnak emberfeletti hatalmával szemben.

Ma talán mosolygunk a rég letűnt korok hiedelmének e naivságai felett, de azért nincsen semmi okunk arra, hogy a

*) Ezt a témát a jövő hónapban még két további beszédben folytatjuk.